

bulletin Střediska východočeských spisovatelů

číslo 45 ♦ ročník XII ♦ 2016

V. Smejkal: CESTOU K SOBĚ

NA SLOVÍČKO S BÁSNÍŘKOU A PROZAIČKOU MARTOU URBANOVOU

Martu Urbanovou z Chotěboře na Vysočině není třeba široce představovat. Stačí zmínit velice úspěšné Pověsti Železných hor z roku 2007. Jako prozaička v roce 2015 vydala sbírku detektivně laděných povídek Na mušce byl Versace. Jako básnířka letos přichází už s osmou básnickou sbírkou s názvem Osamělý chodec. V tomto čísle naleznete i recenzi Františka Uhra, kde konstatuje, že autorka

této sbírky dosáhla svého básnického horizontu, což je bezesporu pochvala. Jelikož se nám od podzimu minulého roku toulala u protinožců v Austrálii a poté strávila nějaký čas i v Paříži, rozhodli jsme se ji požádat, aby se s námi podělila o své dojmy.

Básnickou sbírku Osamělý chodec jsi napsala hodně daleko od místa, kde jinak přebýváš. Ledacos lze usoudit z básní, které jsi do sbírky zařadila. Můžeš nám přiblížit, proč ses k napsání rozhodla a co bylo inspirací?

Žádné rozhodnutí nebylo. Na tuto otázku bych odpověděla prostě jen svým slovem z knížky: Tentokrát všechno bylo jinak. Tyto verše se zrodily ve znamení Jižního kříže, pod rovníkovým žhnoucím sluncem. V ostrém kontrastu se stíny obřích staletých listnatých stromů a věčných zdánlivých poryvů větrů od moře. Zrodily se přímo v metropoli Nového Jižního Walesu, v Sydney. Převážně v Hyde Parku, kde se kolem mne procházeli bílí ibisové a dlouhými zobáky klovali blízko mých nohou. Uklidňovali mne. Ukolébávali do snění, jehož verše tiše přicházely samy od sebe.

Pobývala jsi v Sydney delší dobu, než je obvyklé, hodně jsi tedy viděla i trochu víc poznala tamní život. Jak na Tebe zapůsobil v porovnání s tím naším? Hodláš ze svých zážitků napsat něco ve stylu prozaické knížky Scestně z cest v roce 2012?

Sydney na mne dýchlo především svým teplem, naprostou pohodou, úslužností usměvavých lidí a překvapivou krásou města propojeného zálivy moře. A moře, to jsou ferrysy, zaoceánské lodě a dálky, sny a nekonečné tužby. Sydney je bezpečné město a pro mne nebe na zemi. Rukopis viktoriánské Anglie propojený mrakodrapy. Krása. A já se tam vrátím.

U nás procházejí ulicemi smutní lidé, prodavačky nejsou usměvavé, u nás je to typická Evropa.

Zážitky z cest jsou uveřejněné na Neviditelném psu a samozřejmě, že se pokusím vydat své zážitky knižně, ale mám v plánu ještě hodně cestovat.

A co nám sdělíš k pobytu v Paříži?

K Paříži jen toto. Především jsem jela za vnukem, kterého vysoká škola vyslala na studium semestru do města Troyes poblíž Paříže. Škola mne zaujala tím, jak se v ní studenti cítí spokojeni. Sami studenti mi potvrdili skvělou atmosféru školy a hlavně si pochvalovali vstřícnost učitelů. Obzvláště oceňovali, že učitelé jsou ve škole pro ně, pro studenty a že všichni vyučující mají praxi a to je na výuce markantně vidět. Např. cestovní ruch učí majitel prestižního hotelu, právo majitel advokátní kanceláře apod. Mají své zkušenosti a předávají je žákům, ať už dobré nebo i ty, kterým by se měli vyhnout. Také na obědě si učitelé sedají mezi žáky a diskutují s nimi, zatímco u nás mají vyhrazený svůj stůl a k němu si žádný žák nikdy nesedne. Jsou nadřazení. Tím není možno dosáhnout ve škole pohodové atmosféry, která vládne tady. Nikdy nezapomenu na atmosféru šestnáctého století a neobvyklý ráz hrázděných domů městečka Troyes.

Děkuji. Otázky kladl Milan Dušek

MARTA URBANOVÁ

U zálivu

Růžový sad zálivu ukrajoval
Aby měly kde růže kvést
Okvětní plátky rozhazoval
Aby je mohlo moře nést

Odnášejí je silné proudy
Nikdo nikde je nesbírá
Vzpomínka s jejich vůní
V dalekých vodách umírá

Nedorozumění

Píšem si navzájem milostnou báseň
Zatímco můj notový papír má pět linek
Ty píšeš třemi paličkami na bubínek

Darling Harbour

V Darling Harbour na lavičce
Přejel ostřím její stín
K čemu řeči, když se zvedla
Vystřela ho k nohám svým

Hned jsem zvedl rukavici
Měl jsem možnost na dosah
Pozval jsem ji na sklenici
Do klína jí maně sáh'

Odešla na těch svých jehlách
Zasáhly mne hluboko
Já se tvářil, že o nic nešlo
Jen o lásku naoko

(Básně ze sbírky Osamělý chodec)

PROKLETÍ DOMU Č. P. 6

VÁCLAV FRANC

Dům číslo popisné šest stojí v Bystřici na návsi. Za poslední léta se v něm vystřídalo několik majitelů, chatařů. Jenže kdysi dávno to byl zcela jiný dům. Hospodařil zde v prvních poválečných letech Vašínek Koutský. Dvě kravky, jeden koník, pár hektarů polí. Žil všedně, obyčejně. Jen v neděli se vyfešákoval a s nábožensky založenou matkou spěchal do kostela. Odpoledne Vašínek vypil nějaké to pivo a poklábosil s chlapy v hospodě, aby se večer vrátil ke svému živobytí.

Vašínkův svět plynul poklidně v těch revolučních kvasech, kdy se měnily vlády, státníci i doba. Platil za siláka, na veškerou práci stačil sám, v nejhroším vypomohla máma. Jenže té nebyl synův život po chuti.

„Vášo, já tady věčně nebudu. Co budeš dělat pak? Kdo ti uvaří, vypere, poklidí?“ vyčítala s dobrým úmyslem. Cítila, že jí práce v hospodářství na zdraví nepřidala, šest křížků měla dávno na krku, a tak měla nárok na záhrobní řeči.

Vašínek nechtěl o ženění ani slyšet. „Však se postará máma,“ říkával chlapům, když si jej dobírali.

„Za celý den jsem naskákaný po poli a v chlívě dost, ještě tak obskakovat ženou,“ smál se a roky ubíhaly. Ve válce se Vašínek stáhl do ulity soukromého živobytí, čas na ženění promarnil a po válce se nevěsty povdávaly a on zůstal na ocet.

Až jednou svažoval Vašínek rty v újezdské hospodě, když se tam na kus řeči zastavil pantáta Plecháč ze Střevače.

„Václave, jak to s tebou vlastně je?“ začal tu svoji.

„Jak to myslíte, pantáto,“ zvedl oči od püllitru Váša.

„Roky nečekají, máš už na ženění věk a máma by si jistě oddechla, kdyby ji mladší zastala.“

„Mluvíte jako máma,“ poznamenal Vašínek a pomyslel, že mu na podzim bude pětatřicet.

„Že se po nějaký nepovohlídneš?“ zkoušel jej Plecháč.

„Nějak není čas, samá práce, však to znáte,“ vysvětloval.

Když starý hospodář zjistil, že Vašínek po žádné nepošilhává, začal tvrdit muziku. Nakonec, proč ne? Vašínek byl dobrý hospodář, práci si zastane, nepije, zvířata má v pořádku a korunu umí udržet. Tenkrát to nebyla žádná vzácnost, že si muž vzal ženu mladší o patnáct i více roků, a tak Plecháč povídá: „Mám tři dcery, co kdybys příští neděli přijel k nám do Střevače a trochu se povohlíd? Nic ti nenutím, ale můžu ti slíbit, že s holým zadkem z chalupy nepůjdou.“

Příští neděli se Vašínkovi nad Střevačí rozklepala kolena. Sotva na kole dojel ke stavení, kde jej uvítala Plecháčova nejstarší dcera Věrka. Bylo jí dvacet a rozhodně nepatřila mezi ošklivé čarodějnice, o kterých Vašínkovi máma četla

z knížek s omakanými rohy, když byl docela malinkatý. Spíše naopak, podobala se zakleté princezně. Jen mu vrtalo hlavou, proč taková kráska má nouzi o ženichy.

Věrka se otáčela po kuchyni, ani chvíli nepostála, a když se na ni Vašínek dlouze zadíval, zrudla ve tváři a rychle uhýbala očima. Když se pak loučil, osmělil se a před vraty udeřil na pantátu: „Nelhal jste, dceru máte pěknou, ale jak to, že se o ni ženiši nepoperou?“

„Naleju ti čistého vína. Předloni o posvícení byla ve vsi tancovačka. To víš, chlapi se mohli přetrhnout a Věrka z kola nevyšla, až se to stalo. Nebylo to poprvé. Záchvat. Padoucnice. Přímo na sále, celá vesnice to viděla. Od těch dob se jí štítí, jako by byla prašivá. Ale nemusíš se bát, doktor říká, že je v pořádku. Jenže lidem nic nevysvětlíš.“

Příští týden se Vašínkovi do Střevače nechtělo, ale máma mu domlouvala: „Nebud' hlupák, Vašo, takovou ženskou hned tak nenajdeš. A podívej se na sebe, však ty taky nejsi bez chyby!“

Odjel do Střevače a potom nevynechal jedinou neděli. Na jaře, druhou březnovou neděli, si přivedl mladou ženu domů. Koutská se po veselce chlubila ženským: „Čekal dlouho, jen co je pravda, ale uměl si vybrat. A ta výbava! Ani hraběnka by se za ni nemusela stydět!“

Ve skutečnosti jí trochu vadilo, že pozbyla právo paní domu, že se bude muset dělit s nevěstou o kuchyň. V malé komůrce, provlhlé od sousedního chléva, se těšila na vnoučata.

Vašínek omládl. Věrka se z jara pustila do zahrádky a Vašínkovi šla práce od ruky, jedna radost. Idylický příběh starého mládence, který najde svoje štěstí, by mohl pomalu končit, kdyby...

První květnovou neděli odjela stará Koutská k sestře do Lhoty. Věrka zůstala sama doma, neboť Vašínek se vypravil do města za povinnostmi. Zvířata dostala svoje, nastal čas myslet na lidi. Věrka si připravila věci na zátop, polínka vyrovnala u kamen, krátké dračky zabalila do starého papíru a škrtlá. Kamna toho už hodně pamatovala, rozdělát v nich oheň žádalo značnou dávku umu. Sotva za dva měsíce se tomu nenaučila, a tak, když se marně snažila, pomáhala si nejednou trochou benzínu. Oheň rychle vzplál a ona přikládala další kusy dřeva. Jenže láhev, kterou nechala stát vedle sebe, povalila. Zapálený papír spadl do rostoucí skvrny benzínu, který se vpíjel do Věrčiných šatů.

„Pomóc!“ křičela. Plameny stoupaly po mladém těle. Snažila se je nejdřív umlčet pěstmi, bušila vši silou, ale marně. Snad bolestí, snad strachem, aby nezapálila dům, vyběhla jako hořící pochodeň na dvorek. Celá Bystřice se seběhla a každý přinesl zaručenou radu. Třely se bílky z vajec, potírala se popálená místa, ale Věrka vadla čím dál víc. Telefon v Bystřici neměli, ani elektřinu. Než přijela sanita s doktorem, uvadla úplně.

Večer se stal Vašínek vdovcem. Propadl se do svého neštěstí a utápěl se v alkoholu. Věrku dlouho nepřežila ani Koutská. A Vašínek? Pálenka mu zaplavila mozek. Rodinné jmění Koutských se rozdrobilo a dnešní dům číslo popisné šest často mění majitele.

Je to snad osud. Nebo náhoda? Nebo prokletí? Kdo ví?

MIROSLAV KUBÍČEK

čekání

kolébám své obavy
přečkat peklo představ

představa smrti
čenichá na čekané

jako husa klasu
dychtí čeládka čekanců

četné čekání čechrá
čepýření slov

zvykám si čekat
až přijdu na řadu

23. 4. 2016

před i za

léto nás obnažuje
léto svědivě svěží pokušením
hýčkané trávy si zahýří
hltavé trávy se zapýří
krajina nahotně vybuchuje
blýskavicí

brzy z hnízd klíčí stíny
stíní plíživý splín
lásky chvějivě odcházejí
z dlaní a zvadlých úst
klopýtá podpažní podzim
je vidět před i za

30. 5. 2016

V KUCHYNI

VÁCLAV KREJČÍK

Sedím v kuchyni a je mi děsný vedro. Tečou po mě čůrky potu. Kdyby tak bylo alespoň o čtyři stupínky na teploměru méně, tak jako to bylo před rokem. Byl zrovna víkend a celá rodina byla doma. Všichni se mi motali v kuchyni jak neřízené střely, maminka pekla makový koláč, a to dobře ví, že v sobotu máme mít knedlíky se zelím, a tak jsem ji to měl trochu za zlé. Nedal jsem si ani malý kousek. To se vždycky hodí mým dvěma starším bratrům. Rádi zhltnou i mojí porci. Jedí si úplně, jak chtějí, naprosto bez rozmyslu, nemají ani základ řádu, nebo náznak nějakého harmonogramu. Tláskají do sebe různé druhy jídel a různé velikosti porcí. Je to s nima k vzteku. Platí na ně jen tvrdá babiččina ruka, která se

snaží o nějakou pravidelnost, i když i ona má před sebou ještě dobrý kus práce, ale i tak mám moc rád její návštěvy. V těchhle tropech nám někdy nosí melouny, nebo ovocnou zmrzlinu na ochlazení. Jo, někdy je i léto fajn. Ale stejně mám raději zimu. Vždycky koukám z okna na zasněžené pláň před domem. Je to kouzelný obrázek. Jako z pohádky. Vlastně nesnáším, když sníh roztaje. Měl by být za oknem pořád. Nechápu, proč se neustále mění tolik naprosto zásadních věcí. Každý den si hodím nohy ke kamnům, ve kterých tatínek zatopí, a vždycky ho hlídám, aby přiložil na začátek přesně pět polínek, víc je to zbytečné. Rozčiluje mě, když neposlouchá, a láduje si dřevo po svém. Vždycky na něj musím křičet, aby šetřil.

Zima je ještě v nedohlednu. Přesně ještě sto čtyřicet šest dní, ale ani to vždycky nezaručuje, že napadne

Teď si srkám svůj heřmánkový čaj z bílýho hrníčku s modrými tečkami v pěti řadách ve čtyřech sloupečkách. Obtěžujou mě mouchy, co lítaj kolem. Před jednadvaceti minutama tady byly čtyři. Pět minut na to jsem napočítal dvanáct. A před šesti a půl minutama jsem viděl jen dvě, jenže pak jsem zjistil, že další tři se schovaly v lustru. Taková záludnost! Křičel jsem dobrou minutu, aby se vrátily zpátky a nedělaly zmatek. Nakonec jsem je musel rozdělit do dvou skupin. Na sedící a lítající. Za chvíli se ukázalo, že ani v tom nebude moc dobrý přehled a vrátil jsem se zpátky ke starému systému na jednu skupinu.

Jsou tři minuty po čtvrté hodině odpolední... právě... teď! Mám ještě jedenáct minut.

MILAN SOCHORA

Javorové listy

V malých javorových listech
slova skoro nečekaně schnou.
Vidím hvězdné mraky plout
ode všech pout.

A slunce jasné,
večer opět zhasne,
je při západu krásné
v malých, malých snech.

A zralé maliny
při pozdním dni ...
Náhle se připozdí
a spadne spíš sníh.

Letní podvečery

V letní podvečery
beze slov
bez důvěry
Říkám si...
Jsi ty který
a on, ona na to:
To já nevím.

ŠAMPIÓN

LIBUŠE ŠINDLEROVÁ

Romanovi se v poslední době nedařilo. Listopadové počasí ho ubíjelo. Jeho kondice slábla...co, slábla – tála jako led. Stíhal jej jeden nezdar za druhým. Připadal si jako vosa v medu. Těžce tahal nohy, žil tak na pět procent.

První si toho všiml trenér. A taky se do něho pustil – Romane, co blbneš? Teď máš tu nejlepší příležitost. Jsi ještě dobřej... Chvilí hledal slova a pak řekl přímo – Jdou ti roky, tobě víc než komu jinýmu! Teď se na to nesmíš vykašlat! Nesmíš. Prohrábl si vlasy – Investovali jsme do tebe... A Lence to teprv nesmíš udělat!

Nebo..., zaváhal a zmírnil, nebo jsi nemocný? bezmocně zmlkl. Kolikátý rozhovor už vedou... Je to jako házet hrách na stěnu...

Roman na něj hleděl netečně. Oči měl skelné. A uvnitř... uvnitř mu to nedělalo vůbec nic. Takhle to končí všem? Takhle vypadá... burn out?

Lenka to vzdala přesně za týden od toho rozhovoru. Chvilí trénovali..., nemělo to štávu, věděl to. Skákala obezřetně, chytal ji nepozorně, evidentně mu už nevěřila. Ještě jednou se v piruetě snesla do jeho náruče a zapíchla se bruslemi.

Tak tohle nedám, propadla náhlé hysterii. Nebudu riskovat, že mě vůl jako ty zabije. Chytla ho za rameno a zblízka mu házela do tváře svůj vztek. Nemá to cenu! S tebou už nic nemá cenu. Kašlu na to... Utekla do šaten a tím to skončilo.

Trenér si ho vztekle přeměřil. Tak se ti to povedlo, zahulákal na něj. Tohle´s potřeboval? Kvůli tomu´s zabil deset let života? To jsem vsadil na tak bídnyho koně...? Nemohl tomu uvěřit. Pak se nadechl – Už ti nemám co říct. Seber se a vypadni. Ale škoda... škoda to je, dořekl unaveně a odešel za ní...

Roman stál u hrazení, sám na tom velkém opuštěném kluzišti, myšlenky se rozběhly jak ovce a potulovaly se kolem v bezpečné vzdálenosti. Připadal si jako strom... ne, jako skála... Jenže strom i skála mají význam. On už ne, to věděl. Jeho život stál a padal s bruslemi. Neměl školy, neměl holku, neměl přátele...

Deset let, dotklo se ho namáhavě. To jak jedna z myšlenek ho přišla očichat. Deset let s želízky na botách. Deset roků chronického nevyspání, tvrdých ran a modřin... výher i proher zároveň. Každá prohra jej zdrtila. Každé vítězství jej pokroutilo strachem z příští prohry... Že příště už nevyškočí, nezajede... nevyhraje. Vlastně mezi oběma už nebyl rozdíl!

To jeho maximalismus mu nedopřával klidu. To jeho maximalismu ho poháněl. Teď je tu sám a bez výhledu do budoucna. Co bude dělat? Nic neumí a nic ho nebaví! Pomalu si sedl na led a zůstal tak.

Následovaly pak týdny, kdy se nepoznával. Bylo mu všechno jedno. Máma ho vzala k psychiatrovi... Neudělalo to s ním nic. Nechala ho být... nevšiml si toho. Chodil a jedl mechanicky. Vánoce ho nechaly absolutně chladným. Dokonce ani

nikomu nic nekoupil!. Spal špatně a v nemnohých zadřímnutích zažíval nejhorší pády v životě. Probouzel se rozlámaný a málo živý. Bylo mu to fuk.

V jedné takové chvíli se vrátil na stadion. Snad že nevěděl, kam jít... Mátožně si nandal brusle. Pomalu je šněroval. Takovou bolest cítil... takovou bolest...

Vypadal strašně a věděl to. Zabloudil zrakem po hladké ploše a myslel na smrt. Vlastně se přišel rozloučit. Vždyť tohle nemá smysl! Je tady zbytečný. Jeho úkol na Zemi je skončen. Nedokázal to a selhal. To je vše.

Od mantinelu se odlepí postava dívky. Pátravě mu hledí do očí. Ahoj, zašeptne plaše. Neruším?

Podíval se na ni vytřeštěně. Kde ses tu vzala? Tak těžce ho to zasáhlo ve chvíli konečného rozhodnutí... Vždyť už ani domů nechtěl dorazit...

Jsem Lea. L jako ledová, e jako éterická...

A jako anděl, vyhrkl bezděčně a poprvé za dlouhý čas se usmál, jak se mu ulevilo.

Prohlížel si ji procitlýma očima. Bílý úbor byl poset diamanty, aspoň tak mu to připadalo, a ty se v záři reflektorů třpytily jako sníh na slunci. Byla nádherná. Byla kouzelná...

Pojď, vyzvala jej tiše a podala mu ruku. Chci si zatančit. Neřekla zajet, řekla zatančit!

Jako očarovaný se poddal. V jeho srdci se rozezněla hudba. Hudba z jeho nejmilovanějšího westernu. No ano... Tenkrát na Západě. Symfonie někde uvnitř, smyčce..., slzy...

Začali zvolna. Jezdili zkusmo... pomaličku se zraky vpitými a soustředěně. Kroužila jako motýl... splyývala s ním... poddávala se mu. Proklouzla mu mezi prsty a zas se přísála. Takhle vypadá krasobruslení! Až doteď to nevěděl...

Zkusmo ji nadhodil. Skoro nic nevážíla. Vrátila se mu do dlaní sama, propletli se jako jejich stíny. Leo, zašeptal, to přece nemůže být pravda... Za chvíli se probudí, a už ji neuvidí. Oči mu začaly podezřele vlnnout. To víš, že zůstanou jak loukám tváře kvést, znělo mu někde v hloubi duše... Se staženým hrdlem si broukal se zpěvačkou a tančil jako bůh...

Zastavila se. Jsi úžasný, pravila měkce, a já ti děkuji. Zítra zas tady, jo? pátrala v jeho obličejí. Nevykašleš se na mě, vid?

Roman nemohl dýchat. Jen přikývl a těžce polkl. Bylo toho na něho moc. Už si odvykl bruslit... Už si odvykl žít. Najednou jako by se narovnal. Jako by se narovnal i celý svět.

Odněkud se vyvrbil trenér a šokovaně zíral. Nevypravil však ze sebe ani slovo. Tak ho to uvnitř zasáhlo... A tak se bál!

Druhý den se sešli znova. Jako staří kamarádi, jak letití parťáci. Přinesl i hudbu. Nikoho si nedovoľoval. A trenér se opět schoval ve tmě.

Lea vypadala spokojeně. Měla na sobě zas jiný kostým s jinými flitry a těšila se na něho. To bylo nejdůležitější. Všechno ostatní se rozumělo samo sebou.

Dali se do práce. Tiše si domlouvali choreografii. Všechno okamžitě secvičili. Šlo to jako po másle.

Roman se nepoznával. Trenér nepoznával Romana. Byl dalek jim do toho zasahovat. Pochopil naprosto přesně, že tady je zbytečný.

Tak tomu říkám božská inspirace. Ani se nebudu ptát, kde se tu ta holka vzala, dohodl se sám se sebou. Závody jsou v lednu, to půjde, řekl si spokojeně a pohodlně se opřel v lavici.

Jen jeden trénink se vymykal. Tančili zas jako poprvé, Romana se všechno do-
týkalo. Bylo mu nádherně. Hudba dohrála a pro něj zas skončila jedna pohádka. Připadal si jako malý kluk. Od úst se mu vznášely obláčky páry, na rozdíl od ní.

Ani ses nezadýchala, pravil obdivně. Jsi báječná, Leo. A co říkáš, dodal v náhlém popudu, nezajdem na kafe?

Lekla se. Ne, to ne! Prosim tě, nezlob se, vypadala bezbranně a dětsky. Celá zprůhledněla... Každá žilka v ní tepala...

Něco se pokazilo. A jako by nedaleko pukl zvonek. Malý stříbrný zvonek, jež roztrástil příliš silný zvuk.

Nenuťil ji. To neva, ujistil ji také polekaně, já tím nic nemyslel...

Ale myslel. Nechtělo se mu ji opouštět, zvykl si na její oči a na její úsměv... jako na drogu. Ale také věděl, že nesmí nic zkažit. S Lenkou „si začal“... a nebylo to k ničemu dobré. Leda se hádali a začali být nedůtkliví, vlastničití...

Ufff, znova si to vybavuje a zvolna ustupuje od Ley. Promiň, vydechne.

Rozcházel se ten den tak trochu rozpačitě. Ale hned další už zase všechno vymazal. Zaujatě se otáčeli v objetí, jež jemu vyráželo dech, a ji činilo zranitelnou. Zase vymysleli krásné sestavy.

Trenér to nevydržel. Ahoj Romane, dobrý den, slečno... Omlouvám se... trochu jsem se díval. A chci se zeptat, dodá rozpačitě, chcete soutěžit?

Pohlédli na sebe. Pak naráz kývli.

Trenér si oddechl. No proto! To by byl hřích, kdyby svět TOHLE neviděl!

Příští týdný pilně trénovali. Roman to ještě několikrát zkusil. Nedobral se ničeho. Odmítala pozvání v jakékoli formě. Žádné kafe, žádné rande, žádné důvěrnosti. Nesměl ji vzít ani za ruku, když nejezdili. Když to udělal, byla úplně ztuhlá... chladná jako led.

Mátlo ho to. Ublížovalo mu to. Ale domluvil si. Zase chceš víc, než ti náleží, zase všechno zničíš, říkal mu vnitřní hlas a jeho lepší já. Nech to plavat. Až vyhraje nějaký závod... třeba povolí. Násilím to nechci, věděl určitě. A tak si ponechal ta pírká někde v srdci a sladký příslib v slabinách.

Bylo to jejich první vítězství. Doslova okouzlili lední svět. Strhli porotu i média. Roman zase zářil. Zapomněl už téměř, jak chutná úspěch. Jeho duše zpívala a bylo to na něm znát.

Kromě jiného se vyspal s několika fanynkami. Jeho tělo žádalo své a Lea byla podivuhodně zásadová. Neměla na něho žádné požadavky, a přece... jako by ji v poslední době něco trápilo. Vypadal stále křehčeji, veliké oči zářily z jejího porcelánového obličjeje a třpytily se jako černé sklo. Jejich modř jakoby tmavla a její duše se svírala úzkostí.

Že je to Roman, kdo ji drtí, bylo evidentní a ona tomu nedokázala čelit. Vzda-
loval se jí. S každým dalším mistrovstvím a každým dalším vítězstvím.

Ne, nebyl nevďečný, jen vzdal tu věcnou, neúspěšnou snahu, aby mezi nimi bylo něco víc. Jeho neblahá zkušenost mu podrážděla nohy a nové dívky byly dobrou náplastí. Lea se doslova ztrácela před očima.

Ještě poslední závod, řekl trenér, pak si odpočinete.

Ano, pak si odpočinu, zopakovala Lea jako bolestná ozvěna. Dáme si oddych, slíbil Roman a její tvář potměla. I on si všímal její vyčerpanosti, či co to bylo, a věděl, že ani on nedřel dosud nikdy jako tuto sezónu.

Roman trénoval s největším nasazením, Lea jen s vypětím všech sil. Kolem se jásavě plížilo jaro, rozkvétaly sněženky a bledule. Roman se vybičoval a přinesl jí kytičku. Něco v ní povolilo, jako když prasknou obruče... Rozplakala se úplně nahlas a skrápěla to něžné kvítí stříbrnými slzami.

Roman se vyděsil. Jsi úplně na dně, co je? Jako všichni muži nenáviděl potíže a ještě více ženské slzy. Jestli už nechceš závodit, necháme toho... Nebo... co se děje? dokončil bezradně. Všechno bylo tak prima, a teď ty kvílivé, falešné tóny. Zrovna teď!

Všechno šlo bezvadně. Medaile za medailí, ženské se na něho lepily... I táta konečně uznal, že je borec... Nešťastně hleděl na zhroucenou postavku.

To nic, to ty kytky, řekla slabě. Bude to dobrý... Ta poslední jízda v neděli... poslední březen... Přitiskla si kvítka k ústům.

Vyhráli i poslední závod. Teď už je čeká jen závěrečná exhibice... Co si vezmu na sebe? pomyslela si Lea. Její unavenou myslí prolnul chladný vítr. Jako by na tom záleželo... Ty šaty, co jsem měla poprvé..., rozhodla se.

Stadión byl nabit k prasknutí. Tribuny se prohýbaly pod fanoušky, ohlušující hudba... nějaký rap... Komentátoři zkoušejí mikrofony a mumlají si cizokrajná jména. Roman a Lea... jak zvukomalebné..., Roman a Lea... jak poetické, vzdychali. Nějak všichni přebyli mužskou a ženskou část...

Roman a Lea na sebe nechali čekat. Nejprve odtančí ti „horší“. Je to poněkud nespravedlivé označení. Všechny páry jsou skvělé. Jejich výkon geniální. Děvčata

létají vzduchem, muži jsou jako útesy. A jedou bez chybičky. Už je jenom radost, souznění... Boj je dobojován, tohle je odměna.

Roman stojí nad Leou, jež namáhavě zavazuje boty. Co je ti? táže se úzkostně... Jestli je ti blbě, necháme toho. Dosáhli jsme vrcholu. Není třeba jít až přes závity...

Lea mlčí. Roman se také odmlčí.

Ne, ozve se dívka rozhodně. Nevzdám to. Je třeba dohrát do konce. Roman se nadšeně zvedne.

Je třeba zaplatit, zazní neslyšně. Potom se zvedne také a oba vpadnou do oslnivé záře ledového parketu. Stadión zaburácí a pak ztichne. Úplně.

Halou se zase ozvou smyčce... s Tenkrát na Západě je znovu jejich průvodcem. Tak jako tenkrát... poprvé... Jak je to dávno. Jenže dnes je to skutečně, z ampliónu...

Vzdálí se od sebe a vrhnou se k sobě. Dokonalé splynutí plné erotického náboje. To všechno víří, jiskří vzduchem. Lidem v hledišti se tájí dech a naskakuje husí kůže. To, čeho jsou svědkem, není z tohoto světa. A oni vědí... vědí, že jsou účastni něčeho nadpozemského. Nadpozemského ZÁZRAKU.

Ti dva se cele pohlcují. Oblévají se jak mořské medúzy, stékají po sobě a zase odplývají. Duhový šál Leiných šatů jej hladí s něhou téměř rusalčí.

Roman se vpíjí do jejich duhovek. Srdce mu buší. Tak takhle je to! Tomu se říká – prozření.

Miluju tě, vydechne horce a vyhodí ji prudce do vzduchu. Lea se vznáší jako vložka, rotuje zvolna... čím dál pomaleji a pak jen vzdychne – Taky tě miluju... Miluju tě...

Jen něha a hoře. Roman ji však neslyší...

V té chvíli a k strašlivému zděšení všech v hale, s posledním tónem božského Enia, se její dokonalé tělo vysoko nad Romanovou tváří rozletí v bělostnou a třpytnou ledovou tříšť.

- **Chopili se ho v momentě, kdy ho pochopili.**
- **I škola života by si zaslouhovala projít zásadní reformou.**
- **Z prázdné hlavy buď plné fráze, nebo prázdná slova.**
- **Ženy píší kuchařské knihy nemají čas vařit.**
- **Vzácná mozková příhoda: dobrá myšlenka.**

AFORISMY – Jiří Faltus

VĚRA KOPECKÁ

Údolím projel vlak

Jako příznak
jak ohlas staré báje
v bílém zakletí
pár
srna a srnec
v zeleném objetí
jarního háje
Upřený pohled
za mizejícím vlakem
jak sochy
z bílého mramoru vytesané

Vzpomínky úžas
Nevěsta v bílém
obraz ztracený v dálce
ubíhajících kolejí

Jaro na Novopacku

Stromy ještě polonahé
Ticho obléká skřivánčí zpěv
Krakonoš fouknul
do sněhových vloček
Jako když dračky
při draní dovádějí
rozlétlo se bílé peří
Krkonoše
bílým zlatem
vyšívané
Slunce se drobí
do blatouchu do orsejí
a rudá železitá pole
halí se
zeleným závojem

Zulíbala bych tu zem
dražší než poklady
v ní ukryté

NALEZENEC

JIŘINA VALACHOVIČOVÁ

Venku teploměr šplhal ke třicítce. Sluneční paprsky zaplavily celý pokoj. Přistoupila jsem k oknu, abych stáhla žaluzie. Na chodníku pod oknem jsem uviděla klubičko a zdálo se mi, že se pohnulo. Proboha, co to je? Je to určitě živé, ale vtom záru to nemůže přežít. Seběhla jsem schody. Bylo to koťátko. Jeho stav se mnou oťrásl. Zdvihla jsem ten uzlíček a rozběhla se domů.

Za několik dní už vesele skotačilo po celém bytě, stulené usínalo na mém klíně a netrpělivě postávalo za dveřmi, aby mě uvítalo, když jsem se vracela domu. Koťátko byla kočička, drobeček, kterého si oblíbila celá naše rodina. Problém nastal, když se blížila moje dovolená. Kam s ní? Vyřešila to dcera. Vzala si ji domů. Věděla jsem, že jsem ji svěřila do nejlepších rukou. Po návratu z dovolené, nepadlo ani slovo, že by mi ji vrátila. Vždy jsem více fandila pejskům a tak po kratším přemlouvání jsem souhlasila, že můj nalezenec našel nový domov.

Kočka dostala honosné jméno Kláudie. Rostla jako z vody. Při očkování na veterině její stříbrný kožíšek, velké jantarové oči a hustá srst s dlouhými chloupky, vzbudila u doktorky dohad, že může jít o druh britky. Trochu to kazil čumáček s černou skvrnkou.

Dcera začala brát Kláudii na chalupu. Moje prosby, aby ji dala vykastrovat, že při volném pobíhání může mít koťátka, vyzněly zcela naprázdno. Dohadování o jejím původu na veterině, zřejmě rozhodlo, nechat věcem volný průběh.

Uplynulo léto. Pobyt Kláudii na chalupě prospěl, ale kočičí milování nezůstalo bez následků. Dcera nad tím mávla rukou, ale já začala panikařit. V hlavě jsem se vrátila k pohozenému koťátku před rokem. Co uděláme s koťátko? Dcera na mé obavy prohlásila, že určitě budou krásná a půjdou na dračku. A pak, že problémy se mají řešit, až nastanou.

A moje starosti z věcí příštích se zvětšily, když oznámila, že odjíždí na dovolenou v době, kdy Kláudie podle mého odhadu měla slehnout. Přes její ujišťování, že si vymyslím, že moje obavy jsou zbytečné, že ona už bude dávno zpátky, se můj strach nezmenšil.

Týden po odjezdu dcery, jako obvykle, jsem šla Kláudii nakrmit. U dveří mě nikdo nevítal.

„Kláudie, nesu ti dobrůtku, čiči, kde pak jsi?“ Nasypala jsem granule do misky, přidala hovězí kapsičku, ale Kláudie nikde. Překvapení mě čekalo v obývacím pokoji, kam dcera přemístila kočičí pelíšek. Kláudie právě očistila poslední koťátko. Tři dříve narozená se už snažila zvládnout své roztřesené nožičky. Ohromeně jsem zírala na to nadělení.

Otřesená jsem tu novinu vyfukala na dceřin mobil. Poznala podle hlasu, že mi opravdu není do smíchu.

„Mami, trochu si pospíšila. Hlavně jí dávej hodně pití, granule a hovězí kapsičky, aby měla dost mlíčka. Neboj, ona se o ně postará a týden uteče a budu doma.“

Nevím, kde zvěděla dcera, jak se chovají kočičí mámy, ale měla pravdu. Kláudie byla ta nejvzornější máma. Na své potomky mohla být opravdu pyšná. Dvě její koťátka měla kožíšek s dlouhými chloupky, posetý zlatými skvrnami a krásné zelené oči. Další kocourek byl jako malý tygřík a nejmenší kočička byla bílá, na zadečku měla tři černé skvrnky, připomínající razítka a přes čumáček se táhla černá šmouha. Kláudie je denně několikrát očistila, když se některé zatoulalo, hned ho přinesla do pelíšku a při pohledu na malé dravce, jak sají sladké mateřské mléko a pak přitulená ke kožíšku mámy usnou, mě v duchu napadlo, kolik by se mohly přiučit, od obyčejné kočky některé dnešní matky.

Uplynul měsíc a bylo nutné přemýšlet, co uděláme s koťátko. Byla sice roztočilá, ale začala pěkně dovádět. Několikrát jsme je sundávaly z garnyže, kam se vyšplhala po záclonách, někdy jsme je pracně vytahaly z gauče, kde spokojeně

usnula. Jindy se některé záhadným způsobem dostalo do vany a jeho zoufalé mňoukání upozornilo, že bez naší pomoci se neobejde.

Koncem druhého měsíce dala dcera na internet několik fotografií hrajících si koťátek. Hned druhý den se ohlásil první zájemce. Byla to chovatelka koček.

„Jsou nádherná, hlavně ta rezatá, mám dost zkušeností, ale netroufám si odhadnout, rodokmen jejich otce.“

Dceru to rozesmálo. „Vážená, matka mi leží na klíně, ale otec běhá zřejmě někde kolem naší chalupy.“ Chovatelka se už dále nevyptávala a zavěsila.

Tak to pokračovalo ještě několikrát. Pak si pro dvojici rezatých přijeli nějací mladí manželé. Tygříka si odvezl jeden tatínek, jako dárek pro synka k narozeninám. Zbyla jen droboučká kočička, která byla moje oblíbenkyň a já přemýšlela, zda si ji ponechám. Jednou odpoledne se na ni přišla podívat rodinka s vřískajícím klukem, pro kterého měla být hračkou na hraní. To rozhodlo! Dcera nebyla doma a já rodinu odbyla, že i poslední kočička je zadaná, že se pro ni druhý den zájemce zastaví. Hned večer jsem si kočičku odnesla domů.

JANA BEDNÁŘOVÁ

při plápolající svíci

pod štíhlými prsty
z tvaru
sesmekly se
housle
a každý z čistých dvojhlasů
jak voda
přelil se

hudba běží a tryská

čas
vteřiny
hřebelcuje
svíce
bere tělo z těla

hřívá
vlaje a sténá
duní

vracející se kopyta

pod krovem

tma
sbírala se v hejnech
ticho
ježilo se

zámlky a křik
mezi koleny
a v trávě

noc po senoseči

tak usíná se
s láskou
jak kosa
zavěšenou
pod krovem

JAK SE JMENUJE TA MRCHA

OLGA NOVOTNÁ

Milan kráčí vedle kola, pracovní brašnu na řidítkách, opatrně našlapuje. Před den bylo teplo, sníh roztál, ale večer přituhlo. Na rozježděné cestě se vytvořily zmrazky, jet na kole je přímo nebezpečné. Chodník je sice méně hrbolatý, ale taky není vhodný k jízdě. Musí jít pomalu.

Odpoledne, po práci, šel na zabijačku. Je totiž vyhledávaný řezník. Pořád má dost práce. Někdy musí zákaznice, většinou jsou to ženy, kdo sjednává práci, čekat, než na ně dojde řada. Ale počkají si, výsledek stojí za to. Milan má dobře vyvinuté chuťové buňky i dobrý odhad, jak okořenit jitrnice, jelítka, tlačanky. Jako obvykle, navečřel se u zákaznice, dal si skleničku vína, chvíli poseděl – prostě rutina.

Teď tedy kráčí setmělou, uklouzanou ulicí, a i když se cítí dobře a zdraví mu slouží, únava ho dnes zmáhá. Těší se na teplou postel. Pomalu se blíží k domovu, když zdáli uslyší ržát svého koně. Zrychlí krok, zmrazky nebere na vědomí, spěchá, jak nejrychleji může. Za vraty pohodí kolo na zem a běží do stáje.

To, co spatří, ho rozčilí k nepříčetnosti. Ve žlebu stojí koza, snaží se trknout koně. Ten ustupuje dozadu, koulí strachy očima a vyděšeně ržá, naráží do zdi. Koza – když uvidí Milana, zamečí jako na pozdrav. Otočí hlavu ke koni, radostně zopakuje výskok – a pak ještě natočí rohy proti Milanovi. Kůň se nebezpečně vzpíná. Milan na to nedbá, vztek ho zbavil opatrnosti. Skočí ke žlebu, popadne kozu a vzteky, hrubě, pověsí za rohy na bidlo mezi svázané kukuřiční klasy.

Však – si to ráno s rodinou vyřídí – jak se ta koza mohla dostat ke koni.

Už na něj padá spánek, když si vzpomene, že ji nechal viset na bidle.

Hodí na sebe honem kabát, běží do stáje, opatrně ji sundá a postaví na zem. Jenže koza je tuhá. Svalí se jako špalek. Milan chvíli přemýšlí, co s ní.

Ačkoli je zima a mrzne, nechce mít zdechlinu na dvoře. Taky nechce, aby ji žena viděla hned po ránu. Nebohou kozu si hodí na záda, popadne ryč a kráčí na konec zahrady. Je tam jáma po staré jabloni. Ještěže ji nezahrnul. Zítra, říká si, to nějak urovnám. S kozou i s tím hrobem. Ruce se mu třesou únavou i zimou, nechá zvíře sklouznout z výšky zad. Plivne si do dlaní a začne kopat. Musí jámu trochu prohloubit.

Jak kope, popadne ho co chvíli nová vlna vzteku. Potřebuje se vyspat a místo toho kope díru pro tu mrchu. Láteří si pod nos. Jak se mohla dostat z chlívků. Že by žena špatně zavřela dvířka... Nebo děcka.

Konečně je místo akorát. Utře si teď už zpoceně čelo a šáhne popaměti za sebe. Když kozu nenahmátne, otočí se a nevěří vlastním očím. Zvíře stojí proti němu, bez hlesu se na něj dívá, scéna jako z hororu. Milan chvíli věří, že je to duch mrtvé kozy, zalomcuje s ním zimnice. Hledá na zemi, pokryté sněhem, mrtvolu. Když prohrábnul rukama místo, kam ji hodil a nenalezl, vztáhne opatrně ruku na to,

co vidí. Je to hmota. Chlupy, rohy. Zatáhne ji, stojí bez hnutí. Chvilí to vypadá jako kdo z koho. Leze těžce z jámy, která mu sahá až k ramenům. Chvilí se mu to nedaří, v rukou už má málo sil. Když je konečně venku, zatáhne kozu za rohy, ale ta se nehne. Nakonec prohrává, nezůstává mu nic jiného, než ji vzít do náruče a zanést do chlívku.

Je jí kus, teprve teď je těžká. Najednou mu celá situace přijde k smíchu, a jak se směje, koza mu vyklouzne z rukou. Zůstane ležet. Milan se pokouší přinutit ji, ať odkráčí po svých. Koza leží jako přibitá k zemi. Sehne se k ní. Že by opravdu chcípala? Ne. Hledí na něj. Vezme ji opět do náruče a nese do chlívku. To snad není pravda, já, starý řezník, jsem málem uvěřil, že mě navštívil duch kozy. Dusí smích v sobě. I vztek ho už přešel.

Ráno, jen co vstane, jde se podívat, jak to s ní vypadá. Koza stojí bez hlesu, ale žije.

Odpoledne mu manželka říká: „Musela jsem volat veterináře. Koza nechce žrát a nemečí.“

Veterinář zjistil jen pohmožděný chřtán, jinak ji prý nic není. Nejspíš se prý za něco zachytila a visela, jinak se to nedá vysvětlit.“

Milan mlčí, nepřizná se k svému činu. Taky se mu nechce hádat se ženou. Kdyby ji pořádně zavřela, tak se ta mrcha ven nedostane. Jak se vlastně jmenuje? „Věro, jak ji vlastně říkáš?“

„Já, nijak. Koza. Děti ji říkají Nšoči. Proč se ptáš?“

„Ale jenom tak, všechno má mít své jméno. Taky ji budu říkat Nšoči“, zasměje se. Příští večer jde zkontrolovat zámek na chlívku.

Ta potvora se určitě nechala odnést v mém náručí z pomsty, říká si, když vidí, jak vševědoucň na něj upírá zrak. A chystá se ho trknout, namouduši, trknout. Kdyby tak uměla mluvit... No, ještěže nemluví. Ještě jednou zkontroluje zámek. Zevnitř se ozve slabounké mečení.

- **Zřejmě proto, že i korupce má své poctivce, tak dosud nezanikla.**
- **Komunální odpad – politický termín?**
- **Zkoušce na detektoru lži by měli být podrobováni i obhájci obžalovaných.**
- **Velké ryby by měly mít přednostní právo k získání návny.**

AFORISMY – Jirí Faltus

JINDŘICH TOŠNER

Už se nelíbáme na rty

páření zůstalo
láška
Archeopteryx
příliš velký na přežití
zůstal v knihách na spaní
obrací listy
pohádky, sci-fi
romány
Když nemůže usnout
těší se na
kaviár k snídani
nový dresink k ochutnání
smrt vztahu ze zvyku

Bílá vrána s citem hlídá rozum

Šedivou myš
díрку v ementálu
bankovku přání
v prázdné peněžence
neplač, nestarej se
ty jsi smrt nevymyslel
nemůžeš za ní
ani z lásky

Zašlápnout vzpomínku

nedopalek
co ještě chvíli žhne
způsobí požár
slaměné hlavy
než ji vítr odfoukne
na konci mapy
uprostřed ulice
na gauči
s pivem
slanými slzami
zpráv

V zákulisí

herečka z hedvábí
otevřela líčidla
semknula rty
pro rtěnku
pudr na šji
než pro mě
a milého
zahraje
Romea a Julii
svůj známý osud

POSLEDNÍ ROZHOVOR

MIROSLAVA MÍČKOVÁ

Iva zavřela dveře a zamkla. Když seběhla schody a ocitla se na zahradě, zahlédla u plotu sousedku Bumbálkovou. Šedovlasá paní v květované zástěře si jí povšimla a radostně se usmála. Iva znuděně protočila oči. A já! Zase s ní bude muset pohodit pár zdvořilých frází.

„To je dneska hezky, vid', Ivuško,“ okamžitě spustila křehoučká paní a bledě-modré oči se vesele usmívaly.

„Jo to je fajn,“ zahučela Iva. „Nezlobte se, ale já hrozně spěchám.“

„Jak jinak,“ povzddechla paní Bumbálková. „Nechceš uplést svetřík? Ještě je krásně, ale podzim tu bude, než se naděješ.“

„Dobře. To budete hodná.“ Přinutila se k úsměvu. Vzpomněla si, jak se ten loňský všem spolužačkám i učitelkám líbil. Byly z něj úplně mimo, ze všech stran slyšela slova chvály. Nedočkávě přešlápla, jako by prosila o propuštění. „Tak nashle!“

„Utíkej, děvčátko moje,“ pokývala paní Bumbálková hlavou a smutně hleděla za poskakující dívkou. Posteskla si: „Je to ale divoká klisnička“ a pokračovala v obvyklé procházce po zahradě. Když byla Iva menší, trávila s ní víc času, než se svou věčně upracovanou matkou. Kdeže jsou ty časy!

Iva už na paní Bumbálkovou nemyslela. Těšila se na kamarádku Janu. Probevou všechny důležité události minulých dní. Hlavně to, že se spolužačka Irma přebrala kluka namyšlené třídní krásce Tereze. Tolik to té povýšené mrše přály! A také to, že Marek po Ivě zamilovaně kouká. Kéž by se zmožil na víc a nezůstával u krátkého pozdravu!

Doběhla k posledním domům u řeky a strčila prsty do pusy. Pískat jí před půl rokem naučil bratránek David. Bylo to výhodné, nemusela chodit až k brance, zvonit a ještě žádal Janiny rodiče, aby kamarádku zavolali.

Jenomže Jana se neukázala v okně jako obvykle, přestože ho měla otevřené. Iva na okno nevěřičně zírала a znovu zahvízdala. Otevřely se dveře a v nich stanul Janin táta.

„Není doma,“ křikl. „Hned po obědě se tady stavila Terezka Králová, ale kam šly, to nevím.“

„Tereza?“ Do Ivy jako kdyby praštil blesk. „Jak to? Vždyť se spolu nebaví!“

Janin tatínek jen pokrčil rameny a beze slova zmizel za dveřmi. Iva zaslechla, jak ho volá manželka. Sklopila hlavu a ani nevěděla, jak došla k řece. Tam se posadila pod vrbu, kde často sedávaly s Janou a z očí jí vytryskly slzy. Ta zrádkyně! Ještě včera tvrdila, jak Terezu nesnáší. Kam mohly jít? Na hřiště, kde se scházejí kluci nebo do cukrárny na nejlepší punčové řezy na světě? Také mohly sedět u Králů v Terezině supr pokojíku s televizí, o kterém s nadšením vyprávěla šprtka Zdena, která chodila Terezu doučovat angličtinu. Tolik se těšila, jak budou s Janou Terezu pomlouvat a takhle to dopadlo! Polykala slzy. Co když teď pomlouvají ji? Smějí se, že se s Markem nedokážou ani po měsíci chytnout za ruce, natož dát si pusy. Jen na sebe stále zamilovaně hleděli jako pitomé malé děti.

„Ahoj,“ zaslechla náhle za sebou a srdce se jí rozbušilo jako o závod. Jak to? Marek? Rychle stírala slzy s tváří.

„Ty pláčeš?“ zeptal se překvapeně. „Co se stalo?“

„Nic vážného,“ zamumlala.

Rázem zapomněla na Janu a Terezu. Strašně se styděla. Jak asi vypadá s opuchlýma očima a červeným nosem! Připadalo jí ubohé brčet jen proto, že nezastihla kamarádku doma, protože odešla s jinou spolužačkou. Ale co má říct tomu nádhernému klukovi se zelenýma očima? Přece mu nemůže vykládat, že v poslední době brečí kvůli každé hlouposti!

Marek si sedl vedle ní, objal ji kolem ramen a něžně pohladil po zádech. „Nebreč! Pomůžu ti, hlavně přestaň,“ šeptal jí do medových vlasů.

„Viděla jsem přejeté kotě,“ vypadlo z ní konečně. Pravda, stalo se to již před několika dny, ale ani tak vlastně nelhala. Tehdy také uronila pár slziček.

„Lidé jezdí jako šílenci,“ konstatoval Marek.

Přitiskla se k němu. Bylo tak krásné sedět v jeho blízkosti...

„Kam vlastně jdeš?“

„Jen tak,“ odpověděl, „bez konkrétního cíle. Potřeboval jsem si vyčistit hlavu od učení.“

Usmála se. „To je fajn, že nikam nespěcháš.“

Nakonec si povídali u řeky celé dvě hodiny. Zpátky se loudali, Marek ji doprovodil až k brance.

Iva se hned po příchodu domů vrhla do svého oblíbeného křesla v obýváku. To bylo nádherné odpoledne! Ještě že nešla k řece s Janou! Marek by prošel kolem, pozdravil a šel dál. Přiznal, že se osmělil jen proto, že ji uviděl samotnou

„Ahoj,“ zavolala matka z kuchyně a vzápětí stanula na prahu. „To mě ani nepozdravíš?“

„Mami, já jsem měla úžasný den,“ spustila Iva. „Představ si...“

„Ivuško,“ přerušila ji matka, sklonila se a pohladila ji po vlasech. „Umřela paní Bumbálková!“

Iva překvapeně vykulila oči. „Ale to je nesmysl! Vždyť jsem ji po obědě viděla a byla naprosto v pořádku!“

„Nesla jsem jí trochu slepičí polévky, ale udělalo se jí špatně a...“

Iva dál neposlouchala. Mlčky vstala a odešla do svého pokojíčku. Otevřela skříň a všechno oblečení vyházela na postel. Konečně našla svetr. Černobílý. Nádherný. Oblékla si ho s vědomím, že od paní Bumbálkové již žádný nedostane. Pletený s láskou. A ona od té paní utekla jako od nechtěného štěněte. Vlastně by si další svetr ani nezasloužila.

„Ivuško, neplakej,“ utěšovala ji maminka, přišla téměř po špičkách. „Já vím, byla pro tebe něco jako babička. Tady bylo ruchu! Sanitka, pohřební vůz, i policie tady byla ohledně zajištění bytu.“

To už Iva nevydržela a přimknutá k matce se přiznala.

„Chtěla si se mnou povídat, ale já jsem spěchala za Janou. Ta se na mě vykašlala a šla ven s Terezou.“

„Cože?“ podivovala se matka. „Kdo tady říkal, že měl úžasný den?“
„Potkala jsem Marka.“
„Toho, jak se před tebou stydí?“
„Ano, toho,“ přitakala a vrátila se k tragické události. „Měla jsem s paní Bum-bálkovou trochu pokecat.“
„Nic si nevyčítej, holčičko moje,“ zašeptala matka a přitiskla k sobě Ivu pevněji.
„Teprve zkušenostmi se učíš. Špatnými se naučíš vážit si lidí, kteří tě mají upřímně rádi, a na těch ostatních ti přestane záležet.“
Matka odešla a Iva přemýšlela o Janě. Opravdu chce s Terezou kamarádit? Nebyla jen zvědavá na její pokoj nebo na to, jak Tereza snáší kopačky od kluka?
Po večeři se ozval zvonek. Za dveřmi stála Jana a tvářila se jakoby nic.
„Promiň, ale stavila se Tereza a já ji nechtěla jen tak poslat pryč.“
„Proč jste nepočkaly na mne?“ zeptala se Iva a našla i odpověď. „To byste mě nemohly pomlout, vid’?“
Janě naskákaly na krku rudé skvrny jako vždy, když lhala. „Neblázni! Pojd’ ještě na chvíličku ven, probereme to!“
„Promiň, nemám čas,“ řekla Iva. „Za chvíli mám rande s Markem a zítra jdu se Zdeňkou.“
Se zadostiučiněním zavřela dveře, rozhodnuta, že se už nikdy nezačne doprošovat přízně u těch, kteří o ni nestojí, a nebude odhánět ty, kteří ji mají rádi. Vždyť by přece byla sama proti sobě.

JULIE MILETÍNOVÁ

Jeden život

Vím, dostal jste do vínku víc než jen slovo
život spletený z nepřímých gest jako ohlávku
muži se špatným osudem
bojíte se překročit svou řeku Styx

Jakými větami jdou spoutat vaše ruce,
když ani pohled ze všech nejhlubší vás neukotví
pane, vrtkavý korábe vyplakaných bouří

Kdo se smí opřít do prostoru vašich snů
když už to nejste vy?

Stopy na poušti

Stěžuju si
těžce dýchám
v hlavě devět stupňů ticha

Dnes jsem mladší o dva roky
s vlasy trochu do růžova-
co mě nutí zas a znova
následovat tvoje kroky

Včera to nešlo a dnes... no, víš, jde to
co necháš za sebou
zbabělou přízemnost
smutek
a
tohle podlomí léto

Vzkaz na nástěnce

Ach pane!
Tohle šílenství
ještě stále ve mně žije.
Dlaněmi od sazí si píšu aporie

odhodlaná smířit se i s nebytím.
Milý pane,
nejsem jako vy
já se lásky neštítím.

Slzobraní

Devátý měsíc roku
přináší
více než jen mou důstojnost
aby ji porodil do krásy tvého pohledu
ten nebudá
ten povznáší
dává smysl dalším krokům

Když na to přijde
stačí málo
od loňska, bože, však ty víš
že to všechno za to stálo

(z rukopisné sbírky Noční chodci)

- Chlebdárci jsou skrblicí – šetří hlavně při vítání vzácných návštěv.
- Básníci, bylo li už řečeno všechno, co tady ještě děláte?
- Při prokázání korupce stačí odstoupit, nebo postoupit.
- Pravidelně chodívá do bludiště, aby pochopil smysl života. Dost často mají z technických důvodů zavřeno.

AFORISMY – Jiří Faltus

Z RUKOPISNÉ TVORBY LIBUŠE ŠINDLEROVÉ

OOO

Tolik jsi toho chtěla
 a zbylo tak málo
 tak málo že skoro nic
 upředlas vidiny mlžného těla
 to by tak hrálo
 chce se mi říct

Bojuješ za ně za chiméry
 jak rytíř
 bez bázně boží
 tomu by rozuměl možná Saint-Exupéry
 necítíš
 jak levným jsou zbožím

Snění je zbytečnost
 jak voda v kolenou
 upíří říje
 vítězí skutečnost
 pokus se vzpomenout
 jak se žije

(Ze sbírky Genius loci ve mně aneb Zvěrokruhy)

vůně oliv

ze zkázy věků se člověk nepoučí
stále je nevděčný stále nedočkavý
a dělá si co se mu zachce
písek a vítr co tady skučí
příběhy nikdy nevypráví
těm kdo jsou zvyklí žít lehce

hrdě a zavile dívá se zřícenina
tam dolů na směšné hemžení
a taky opovržlivě
a osud lidský k ní nahoru vzlíná
a šplhá se uličkou ve stráni
a je cítit po olivě

stojíš tu v potichlém zamyšlení
a prachem jsi jenom budoucím
tolikrát už jsi se mýlil
jestlipak víš že nic většího není
než když si ještě po rocích
vybavíš tuhle tu chvíli

(Ze sbírky Vyplování aneb Cesta na jih)

- Na odkaz dějin mají největší vliv rozkazy.
- Předběhnout dobu není problém, máte-li běhavku.
- Pohovka s věčnými péry pro odpočinek spisovatelů.
- Protože nevěděl odkud fouká, vyvěsil prapor.

AFORISMY – Jiří Faltus

PUBLICISTIKA

Ohlédnutí za veletrhem Svět knihy

Výraz „veletrh“ může být trochu zavádějící, ale už jsme si dávno zvykli, že se na takové akci, až na výjimky, neprodává ve velkém. Přesto se obchody uzavírají. Při osobních jednáních, u kávy a sušenek nebo symbolické trochy alkoholu. Nejdůležitější je však prezentace. Nakladatelství chtějí dát odborným i laickým návštěvníkům najevo, že existují, a představit své novinky.

Tradičně zaujímají velké plochy firmy, sdružující pod svými křídly různé značky, jako Euromedia a především Albatrosmedia. Zejména poslední jmenovaná společnost už pohltila tolik menších vydavatelství, že začínají být pochybnosti o tom, jestli je takový stav vůbec ještě zdravý. Silná společnost sice dokáže přinést zajímavé tituly, které zaznamenaly v zahraničí výrazné úspěchy u čtenářů, a dokáže je díky masivní reklamě i prodat, ale jde spíš o komerčně zaměřenou literaturu.

Návštěvník Světa knihy, kterého zajímají především nakladatelství menší, si ale také může najít zajímavé stánky. Pro autory jsou příležitostí poznat jejich majitele – ti se neschovávají za PR specialisty – a promluvit si s nimi o možnosti a podmínkách vydání svých knih. Nejlepší příležitost nastává ve čtvrtek, první den veletrhu, určeném právě pro různá obchodní jednání, kdy laických návštěvníků přichází minimum a uličky mezi stánky zůstávají volně průchodné. Pro tato malá nakladatelství je sice účast na pražském veletrhu finančně náročná, preferují spíš menší akce, proto je jejich účast v Praze velmi zajímavá a je ji potřeba ocenit.

Další zajímavostí čtvrtečního dne Světa knihy je vyhlásování různých soutěží. Pro české autory to může být například Cena Česká kniha, zaměřená na propagaci české literatury v zahraničí. Letošní ročník ukázal, že soutěž již vešla do povědomí, protože v přihlášených titulech jsem narazil na autory Střediska východočeských spisovatelů. Bohužel nedostali se zatím do užších nominací, ale určitě existuje šance v ceně, která nekopíruje Magnesii Literu nebo podobné. Cena má i svou čtenářskou podkategorii, v níž je možno hlasovat, a to i prostřednictvím formuláře na stránkách www.vaseliteratura.cz. Hlasy čtenářů mohou přinést zajímavé výsledky, letos díky nim vyhrála kniha Tomáše Šebka *Mise Afghánistán*, tedy kniha, jejíž autor není spisovatel. Ukazuje se tak, že čtenáři často preferují žánr non-fiction.

Svět knihy patří k velkým výstavám a jeho součástí je vždy doprovodný program, zaměřený na setkání s autory, seznamování s tituly, které nakladatelé považují za zajímavé, či na vyhlásování různých cen. Bohužel, některé akce probíhají paralelně a zákonitě vždy tak, že se kryjí ty, které člověka opravdu zajímají. Mezi tradiční patří pásmo, zaměřené na sci-fi a fantasy, letos pod taktovkou Jiřího Walkera Procházky. Kromě seznámení se s mladými i legendárními autory tohoto

žánru může čtenář každoročně potkat nadšence v kostýmech inspirovaných sérií Star Wars nebo stylem steampunk.

Knižních veletrhů se každoročně pořádá mnoho. Čtenář, který chce zažít atmosféru setkávání se s autory a vydavateli, si může vybrat, z těch mimopražských stojí za pozornost Podzimní knižní veletrh v Havlíčkově Brodu, organizovaný nakladatelstvím Hejkal. Je škoda, že se na něm neprezentuje více členů našeho Střediska. Třeba na Ostravském knižním veletrhu, který sice zatím není tak známý jako ten havlíčkobrodský, představuje ostravské středisko Obce spisovatelů práce svých členů v delším programovém bloku.

Pražský Svět knihy sice skončil, ale pro jeho organizátory začala prakticky ve stejném okamžiku práce na tom následujícím, a to i navzdory tomu, že to zní jako otřepaná fráze. Opět se můžeme těšit na setkání s lidmi, pro které se literatura stala způsobem života, zjistit, jak se žije nakladatelům, zejména těm malým, a jiným autorům. I když účast na podobných akcích nepřináší okamžitý efekt, jde o jeden z malých příspěvků k překonání určité izolace, dané tím, že žijeme mimo hlavní město, izolace, která sice zdánlivě mizí díky telefonům a mailům, ale zůstává, pokud neexistují skutečné osobní vazby.

Jiří Lojin

Marně mudruju...

V kamnech praská dřevo, na stole sklenka vína, nohy na stoličce a za chvíli to začne. Těším se. V televizi konečně uvidím Kobry a užovky – oceněný film, který jsem v kině nestihla. Skutečnost předčila všechna má očekávání. Tolik vulgarit a brutality vysílaných od 20 hodin se hned tak neslyší a nevidí. Herecké výkony bezesporu kvalitní, ale to je tak vše! Radost z umění mi vrátily až velikonoční koncerty.

V dubnu televize nabídla další trhák – Díru u Hanušovic. Herecká elita Dejvického divadla a tři Čeští lvi! Vydržela jsem do konce jen ze studijních důvodů – abych autorům nekřivdila. Patrně jsem masochista. Ještě dlouho po skončení filmu jsem nevěřičně zírala na obrazovku. Takhle se proměnil venkov mého dětství? Čím že mě to oceněné dílo obohatilo? Žádný příběh, žádná pointa, jen zvláštní mozaika osudů divných lidí s vulgární mluvou. Upoutávka je lepší než celý film. Umění má vyvolávat emoce – zhnusení a deprese k nim nepočítám. Zbytečná ztráta času.

Míra hnusoty a vulgarismů v televizi a umění povážlivě stoupá. Už chápu lidi, kteří nemají doma televizi vůbec, už chápu i ty, kteří sledují nekonečné seriály, kde hlavní postavy zrcadlí obyčejného člověka a kde se řeší všední životní příběhy a situace. Činí tak vědomě i nevědomky jen z pudu sebezáchovy duševního zdraví. Nechá se u toho odpočívat i vyžehlit kupu prádla.

Moderátoři a moderátorky kdysi mluvili spisovnou češtinou – ti dnešní se podbízejí výrazy IV. cenové skupiny, holým zadkem v přímém přenosu gala večera, kopanci do politiků s přesvědčením, že oni by byli jiní, ale pro jistotu s kůží na trh nepůjdou a zůstanou jen u kritiky. Na místo nedělní chvilky poezie nám obrazovka nabízí trapné detaily ze soukromí ložnic rádooby celebrit, kde sex je jen jednou z forem bohaté společenské „komunikace“. Všichni ochotně odpovídají na otázky, které by gentleman a dáma přešli zdviženým obočím.

Se zděšením připouštím, že jsem měla kliku dospívat v totalitě. Že jsem vyrůstala na filmech (propagandistické nepočítám), ve kterých jsem nacházela vzory a ideály, viděla nezměrnou lidskou vůli, odvahu a statečnost rvát se za právo a spravedlnost, obětovat svůj život pro druhé. Filmy, u kterých jsem napětím nedýchala a slzám se neubráníla, kde hrdina byl opravdu hrdina. V květnu jsem s nostalgii znovu zhlédla snímek A jitra jsou zde tichá... – lyrický film o válce, který zasáhne snad každého. Stejně tak na Vyšší princip se zapomenout nedá.

Dnes se točí filmy, kde hlavním hrdinou je asociál, kriminálník, masový vrah či dokonce lidožrout a z plátna stříká krev. Autoři chrlí svá neskutečná díla, ve snaze zviditelnit se a šokovat. Zprávy z černé kroniky se před čtvrt stoletím vešly na tři řádky sloupku. V roce 2016 sledujeme u večere válku kultur v přímém přenosu – se všemi krvavými detaily a opakovanými záběry. A pak se divíme, kde se v lidech bere bezohlednost, krutost, násilí. Sklízíme, co jsme zaseli...

Pavla Dydoviče nezná nikdo, ale jeho jedinou píseň Bláznovu ukolébavku si zpívají při kytaře noví a noví romantici již několik desítek let. Třímínutový tvar zasáhne víc než celovečerní film. Kvantita není prostě kvalita. Šťěstí mají jen malí diváci – české pohádky jsou většinou skvělé – dobro vítězí nad zlem a láska nad nenávisť.

Proč mám nepříjemný pocit, že moderní „kulturní fronta“ a média jsou především úpadkem umění a morálky? Odpověď si nerada přiznávám – protože jsem stará :-)

„Zítřka budou nám bláznů lát...“

Jaroslava Paštiková
www.jakserodfibraskove.cz

PŘEDSTAVUJEME NOVÉHO ČLENA LITERÁRNÍ SEKCE STŘEDISKA PAVLA FRYDRICHA

V kavárně před galerií Tate Britain Londýn

Narodil jsem se na svátek sv. Josefa (a nejspíš proto nejsem Josef jako můj děda) sice v Broumově, ale jen proto, že je to nejbližší porodnice. Jinak většinu svého života jsem – zatím – prožil v Polici nad Metují a momentálně na tom nehodlám nic měnit. Chvilí jsem pobýval ve středních Čechách, v Rakovníku a Berouně a ne úplně zanedbatelná byla doba mých dlouhých cest stopem po Evropě: Rakousko, Itálie, Francie, Rumunsko, Dánsko, Polsko, Maďarsko... Na některá z těch míst se rád vracím – třeba do Říma, Paříže, Bratislavy nebo Montreux. Ale domov, to je Police a Broumovské stěny a skály.

Chtěl jsem začít od Adama, ale zdá se mi, že stále častěji pošilhávám po Evě. Za těch bezmála čtyřicet let života jsem si našel několik lásek. Hory a skály a lezení po nich, výtvarné umění, filosofii a vnímavost presokratických myslitelů, tichou meditaci buddhismu, hudbu Doors, Pražského výběru, Chopina, Jarka Nohavici, Bohuslava Martinů a mnoha dalších. Zamiloval jsem se do obrazů Marka Rothka, Jana Vermeera van Delft, Josefa Šímy, Franze Kleina, Václava Boštíka, soch Michelangela a Ossipa Zadkina; architektury Josefa Gočára nebo Bruce Goffa. A samozřejmě literatura: od americké Beat Generation, přes Juliana Barnse k Javieru Cercasovi. Od Karla Čapka, přes Gustava Meyrinka a Lenku Reinerovou k Jaroslavu Seifertovi a Vladimíru Holanovi. A Gary Snyder, který zkušenosti Východu dokáže aplikovat i v našem stále rychleji a rychleji žijícím Západě.

Do Střediska východočeských spisovatelů mě pozvala Věrka Kopecká. Možná historická zkušenost, možná moje nechuť k davům mně odrazovala od jakéhokoliv se „spolčování“ v jakékoliv skupině. Ale čím víc jsem poznával lidi píšící, tím víc jsem byl nahlodáván, až jsem si jednou řekl, že přeci není důvod, proč se nesetkat s novými lidmi. S novými lidmi zatíženými psaním podobně jako já. A přešel jsem svou další vnitřní zeď.

V roce 2010 vyšel v Libereckém nakladatelství Bor můj příběh „Poznámky k surrealistickému autoportrétu“. Mezi mnou a mými texty je jakási hradba nebo zeď. Ač Jean-Paul Sartre napsal, že skrz zdi se dá projít, v tomto případě to nedokážu. Jsou hory, na které nikdy nevylezu, jsou zdi (častěji mentální než fyzické), jejichž překonání je nad mé síly. Neumím sám sebe soudit a jakkoliv charakterizovat co jsem napsal, vypůjčím si tedy slova paní nakladatelky o knize: „Surrealistický román s autobiografickými prvky mapuje nejhorší úsek života jeho autora, snažícího se s touto životní fází vyrovnat. Volný proud vypravěčových myšlenek je přerušován vloženými básněmi nebo citáty, náročnost často až filosofického textu je ještě zesílena střídáním vypravěče, který přechází z ich-formy do er-formy. Výjimečný je i jazyk knihy, čerpající ze všech stylových vrstev češtiny, převládá však obecná čeština doplňovaná slangovými výrazy, jež užívají lidé žijící na okraji společnosti. Autor je rodák z Police nad Metují, která je v knize vnímána jako domov, místo poskytující relativní pocit bezpečí. Román se s mimořádnou sugestivitou zaměřuje na stále aktuální problém drogové závislosti. Výpovědi dodává na syrovosti vlastní autorův prožitek.“

Kromě toho jsem měl několik výstav obrazů, několik autorských čtení, pokouším se účastnit Broumovských dní poezie a Police plné poezie, vyhrál jsem literární soutěž k 800 výročí kolonizace Broumova (Osm století, jedna krajina) s apokalyptickou povídkou „Danse Macabre“. Publikoval jsem v časopise Host. Společně s několika přáteli jsme založili spolek Apeiron, který pořádá kulturní akce v Polici a okolí.

Pro letošní rok se připravuje vydání povídek v nakladatelství Oftis.

(úryvek z povídky „Muž & medvědice“)

Kdybych tak moh otevřít oči – aspoň na chvílku, aspoň na pár vteřin a rozhlédnout se kolem sebe – ale napadá mě, co bych asi tak chtěl vidět – kru – kus ledu a moře – pár dalších kusů ledu – ale stejně bych chtěl otevřít oči, kdyby to tolik nebolelo, kdybych na to nepotřeboval tolik síly – je strašná zima a já chci spát – a bolí mě snad všechno, na co si vzpomenu, jakoby jenom to, že si uvědomím nějakou sval, stačilo, aby začal bolet – je to strašný, ale asi umřu – už jsem se s tím smířil – tvrdím, že jsem se s tím smířil? – copak jsem už úplně zešilel? – jak může sedmnáctiletý člověk vůbec přijít na větu, pomyslet si, že se *smířil se smrtí?*, copak jsem už úplně mimo – kdybych se smířil se smrtí, tak si

rozepnu všechno to oblečení, který na sobě mám, rozepnul bych všechny vrstvy a nechal mráz, aby udělal to, co stejně jednou udělat musí – kolem jenom kus ledu, mrtvá medvědice, dvě mládata, moře a já – a moře mně někam pořád a pořád unáší – ani si nechci představovat, jak daleko jsem od pobřeží – a co se stane, až se všechen led rozpustí ve slaný vodě a zmizí, přestane existovat... – zvedne se voda díky týhle kře natolik, že se první vlnka přežene přes vrchol hráze někde v Holandsku? – docela si tu představu užívám, stanu se kouskem vody, budu jedním z její molekuly a na hraně hráze se aspoň na chvilku rozhlídnou – otevřu oči a uvidím rovinu Holandska, která je tak lákavá, pak se přehoupnu dolů a vyrazím tou rovinou, bezohledně, nebudu se na nikoho a na nic ohlížet, pofrčím si tou rovinou, jako kdybych seděl v nejnablýskanějším Porsche, jaký kdy Holanďani viděli – pofrčím tou rovinou a pak se zastavím před muzeem a kouknu se na ten slavnej obraz – jenom, kdybych si vzpomněl na jméno toho malíře – jenom si vzpomenout – nutím se, abych si představil, jak mi vítr mlátí do vlasů a musím mhouřit oči – kurva, kdyby mi aspoň nebyla tak strašná zima, kdybych se moh aspoň ještě jednou rozhlídnout a vidět to zasraný moře, který je všude kolem – jenomže oči prostě neotevřou, připadám si jako v nějakým debilním snu, kdy se snažím před něčím utýct a nemůžu, protože mám úplně gumový nohy a pohyb není možnej, ani ten nejmenší – chci otevřít oči – chci – posílám do mozku rozkaz, abych pohnul aspoň jedním víčkem, ale signál asi někde zamrznu – všechno to stojí za hovno, ani můj mozek mě neposlouchá a žije si svůj vlastní život – třeba se mozek-vědomí připravuje, že se za chvilku zbaví těch sedmdesáti kilo živý (vlastně už jenom skoro-živý) váhy a vystřelí si to někam pěkně nahoru a vysere se na gravitaci a singularitu a všechny superstruny a fotony a neutrony, prostě vystřelí přímo nahoru a někde ve sta metrech se jenom ohlídne a uvidí tohle pitomě mrtvý tělo, který se pořád brání – teď bych si už to všechno rozepnul a urychlil to, ale neposlouchaj mě moje vlastní ruce, oči, nic – jenom myšlenkama vyškrabávám do temný hmoty Vesmíru tyhle ztrouchnivělý věty a možná je zachytí nějaký přiblbllej radar v nějakých horách a pěkně jim zamo-tám hlavu – rozchechtám se do jejich sluchátek tak, že z toho ohluchnou, že jim prasknou bubínky a s vytřeštěnýma očima vyběhnou ven a budou řvát v šilenství, který do nich vejde skrz ten pitomej zvuk těchhle myšlenek – sakra, jak rád bych si ještě aspoň jednou lehnul na sluníčko a nechal se ohřejvat, chtěl bych se stát biftekem na lávovým grilu, jak je dělaj u Joea v hospodě – kurva, ani to pivo si už nedám a nikdy se nebudu koukat na NHL – zasranej život – zasranej konec života – kdyby tohle někdo tušil, tak by mě zabil sekýrou už dávno před touhle chvílí, když jsem byl v kolíbce – stačilo by tu sekýru na moji hlavu jenom pustit trochu z vejšky a nemuselo se tohle stát – žádná kra, žádná medvědice – žádný moře – vyšplejchla by jenom trocha mozku na peřinku a bylo by po všem – třeba bych si toho ani nevšimnul – existuju jenom v daným, reálným čase – jenomže

v globálu Vesmíru reálnej čas neexistuje – tudíž neexistuju? – nebo jak to je? – neposrat se z toho – jenomže teďka je to úplně šumák, úplně fuk, nikomu na tom nezáleží, nemůže záležet, protože ležím na zasraný ledový kře někde v oceánu a kamsi pluju – ani toho mrňavýho Holandska se nedočkám – ale asi jsem tam stejně nechtěl – asi ani kvůli těm hromadám trávy, který se tam hulej na ulicích; sakra, ještě jednou si zahulit, dokonce jsem na chvilku měl pocit, že cítím, jak mi pod prstama šustí nasušený hulení a na chvilku jsem nosem cítil ten omamnej kouř – tyhle pocity všechny vyhnala bolest – vzpomněl jsem si na prsty a nos a za chvíli se dostavila bolest, ale kurva jaká – miliony a miliony maličkých jehliček se mi zabodávají pod nehty na ruku, propichujou konečky prstů, rozpíchávají nos – megalitickéj piercing, kterej bolí tak, že jsem po strašně dlouhý době ucítil existenci vlastních očí – něco jako slzy – hned jsem se je pokusil otevřít, ale nepovedlo se – asi už nikdy nevidím nebe – modrý nebe – byl bych radši, kdyby nebylo modrý, protože by pak v noci nebyla taková zima, ale když budou mraky, tak zase nevzletí ani jedno pátračí letadlo – ale stejně když vzletěj, tak tady mě už hledat nebudou – jsem úplně jinde, než jsem měl bejt – nakonec i místo, kde se to všechno posralo, bylo úplně nesmyslný – tudy přece nikdy nikdo nemůže chodit – ale já tam byl – já jo – já blbec a medvědice s dvěma mláďatama – chtěl jsem se aspoň jednou podívat do Evropy a vidět Paříž – chtěl jsem si umýt ruce v Seině a pomodlit se v Notre Dame – hrbáč, třeba bych tam někde nějakýho potkal a zeptal bych se, jestli mu Esmeralda už dala – sakra, vždyť jsem si ještě ani pořádně nezašoustal – vlastně jenom jednou a Nadine, která dala snad každému chlapovi v městečku – zaučila všechny chlapy pod čtyřicet a když jsem ji šoustal, byla totálně na mol – ještě mě žádná nekouřila a namísto toho, abych si užíval, tak tady chcípám – blbej den – zkurvenej svět – druhej den to věděli všichni, kdo to vědět chtěli a i většina těch, který to vědět nechtěli – v tak malým městě neexistuje možnost tajemství – co se ze mě stane, až zdechnu – sežerou mě ty medvídata, který se mě asi boje? – nebo prostě jenom sklouznu dolů z ledu a pak budu pomalu klesat dolů ke dnu? – prej je tady na dně velká zásoba ropy, takže se nakonec stanu fosilním palivem? – jednou mě někdo vyžene do trouby ropovodu a posvištím někam do rafinérie, kde ze mě udělaj benzín do auta a pak se nechám načerpat do toho nablejskanýho Porsche a v jednu přesně vypočitatelnou chvíli se proměním v kouř a vyletím za Porsche, vznesu se a pokusím se zadusit aspoň jeden lístek v nějakým trávníku, pak budu jenom ležet, možná se přilepím na nějakou podrážku, která mě odnese do domu, tam mě otřou o rohožku a nakonec zase vyklepou přede dveře, ale tu chvilku, co budu uvnitř, tak doufám, že aspoň jednou uvidím soulož live

(úryvek z povídky „Malý očiště Nicoty“)

Profesor Cernan dočetl rozhovor. Na pár místech udělal několik drobných změn, ale v globálu nenašel nic, s čím by nesouhlasil. Autorizace rozhovoru byla u konce. Konec. S tímhle slovem měl v poslední době dost problémy. Ve světle jeho posledních objevů získalo zcela jiný význam. KONEC. Absolutorium. Žádný Bůh, žádný Ráj, nebeský Jeruzalém, žádná reinkarnace, nikde v dohledu Alláh. Nic. Všechno se nakonec scvrkne na NIC. Pár písmen, slovo. Odvěké slovo. Ale nikdy jsme se ještě nezamysleli nad tím, co to slovo vlastně znamená. Slovo. Slova. Hamletova replika: *slova, slova, slova* nahlížena ve světle současných objevů, ztrácejí smysl. Protože neexistují slova, jež by dokázala pojmenovat to, co nás čeká. Velký krach. Takhle se tomu říká. Ale samo slovo krach znamená, že se cosi stane v prostoru, někde, v měřitelném čímsi – ale Velký krach znamená, že nakonec přestane i existovat samotný Prostor.

Profesor Cernan najednou dostal strach. Strach z toho, co jeho závěry udělají se světem, s lidmi. Jedním brutálním řezem zabije úplně všechno: víru v budoucnost, naději na cokoli po životě. Jedním jediným řezem zabije víru v cokoli. V Boha, ve vědu, v slušnost. Vše přestane mít smysl. Einstein měl výčitky svědomí, že dal podnět k vývoji atomové bomby, ale její použití nakonec lidstvo přežilo. Chtělo se mu říci, že bez větších následků. V porovnání se dvěma svrženými bombami na konci války v Hirošimě a Nagasaki, napáchal mor daleko větší škodu na lidských životech. A pravděpodobně i obyčejná chřipka byla v dějinách větším vrahem, než výbuch jaderné pumy. Jenomže atomová bomba Roberta Oppenheimera byla jenom psím pšouknutím proti tomu, co mohl spustit on.

Profesor Cernan se zadíval na fotografii svého pradědečka. Byl na ni usměvavý mladý muž v kosmickém obleku. Eugene Cernan byl posledním člověkem, který ve dvacátém století stanul na Měsíci. Poslední z průkopníků vědy a techniky. Poslední. Profesor byl na svého pradědečka pyšný. Velice pyšný. A teď ho napadlo, jestli by byl i on pyšný na něj. Jestli by dávnověký astronaut schvaloval říci světu, že nic nemá smysl. Dokázal si představit anarchii, která by v tu chvíli zavládla. Nejdřív by asi zasahovala armáda proti těm, kteří by rabovali, ale nakonec by sama převzala vládu a vládla by jen silou svých zbraní. A kdo ví, kdo by se nakonec dostal k arzenálu atomových bomb. Člověk, který by byl přesvědčen, že nic nemá smysl, by klidně jedním zmáčknutím tlačítka mohl zničit veškerý život na Zemi. Veškerý známý život ve Vesmíru. A pravděpodobně i veškerý existující život v tomto Vesmíru. Na mapě světa vedle fotografie astronauta byl v jednom místě zabodnutý špendlík. Česká republika. Státeček kdesi ve střední Evropě, malé, zapomenuté území, odkud přišli dávní předci Eugena Cernana i jeho právnicka George. Česká republika. Kdysi si slíbil, že se tam zajede podívat, že se podívá na to zvláštní místo spjaté s jeho rodem. Ale nikdy na to nezbyl čas. Nikdy. Možná, říkal si, kdybych tuhle sobě slíbenou cestu měl už za sebou, bylo

by moje současné rozhodování snazší. Věděl bych. Opět se tázavě zadíval na fotografii astronauta. Co říkáš, oslovil ho v duchu, co říkáš, dědečku? Mám s tím vyjít ven? Ale odpověď nebyla nikde v dosahu jeho schopností ji zaregistrovat. A pravděpodobně nebyla ani v prostoru, kde by ji stejně zachytit nemohl. Pokud je tento Vesmír omylem, nesmyslem, proč by mělo existovat cokoliv po životě? Když něco vznikne zbytečnou náhodou, je samou podstatou práce Stvořitele, nebo Tvořících sil (ať už je pojmenujeme jakkoliv), co nejrychleji tuto nesmyslnou náhodu eliminovat. Tak proč by pak měl existovat nějaký Ráj, nějaké duše? K čemu? Apatie. Totální apatie. Profesor poprvé ve svém životě začal uvažovat o nutnosti návštěvy psychiatra. Nikdo se mi nemůže divit, že jsem z toho zešlél. Z tohoto by totiž zešlél každý, úplně každý. Jak asi bylo Einsteinovi, když zjistil, že Newtonova teorie gravitace zas tak úplně neplatí? Přesto se postavil a řekl celému světu, že to, čemu dosud věřili, je sice hezký, ale ne zrovna pravdivý. Tečka. Pak si zase sedl a asi si představoval, jak hraje na housle. A hrál bídně. V jeho hře byla disharmonie, v jeho rovnicích byla krása. Krása, kterou není možné definovat, ale každý ji pozná, jakmile ji uvidí.

Profesor Cernan si promnul oči a znovu se na monitoru začel do slov rozhovoru. Znovu a znovu se ujišťoval, že všechna vyslovená fakta jsou podložena nejen teorií, ale i výzkumem. Samozřejmě kromě těch, která přímo uvádí jako teorie. Před jeho vnitřním zrakem se objevovaly postupně obličej jeho spolupracovníků. Jejich zamyšlená čela, jejich šedivějící vlasy, které teprve po delší době začal připisovat hrůze z objevovaného. V tuhle chvíli si dokázal představit titulky v novinách: **PODLE PROFESORA CERNANA NAŠE CIVILIZACE PŘESTANE EXISTOVAT ASI ZA 100.000 LET.** To byla jediná informace, která neodpovídala výpočtu. Profesorovi vycházelo, že obrácení šipky času se ve Sluneční soustavě projeví již během několika desetiletí. Ale možná i zítra. Možná za chvíli. Třeba ani nestihnu dokončit tuhle myšlenku, říkal si. Na tváři se mu objevil pokřivený úsměv. Kdysi v jedné knize četl, že takový úsměv je vlastně předsmrtným šklebem.

Profesor Cernan se opřel v křesle u svého pracovního stolu a zapálil si cigaretu. Všichni přeci musí vědět, že jednou to tady všechno skončí. Všichni. Už dlouho lidé žijí s jistotou, že Slunce jednou vyhasne a změní se v trpaslíka. Ale asi ani to se nestane. Nestane. Nejde o to, že se Vesmír zhroutí, nejde o to, že všechno zmizí a nezůstane nic, snad ani tak nejde o teorii, že jsem tady omylem, čímsi neočekávaně existujícím navíc, ale jde o to, že první to má veřejně říci on. Profesor George Cernan, laureát Nobelovy ceny. Tady je ten problém. Možná kdybych... a podíval se na mapu světa, pověšenou na stěně – možná kdybych se byl aspoň jednou podívat v Praze a v Táboře. Jenomže teď to prostě není možné, není možné oznámit světu, že vlastně nikdo nechtěl, aby vznikl. Rozhovor existuje. Reálně existuje, reálně existuje v tom, čemu říkáme „realita“. Jenomže naše realita nemusí mít, a pravděpodobně ani nemá, nic společného s realitou Vesmíru a civilizace,

kteřá vznikla z přání Boha. Jak se řiká všem věřícím světa, že Bůh neexistuje? Že Galileo nemusel odvolávat, protože stejně není nikdo, kdo by ho po smrti soudil? Že Giordano Bruno nemusel jít na hranici? Že Michelangelo mohl na strop a stěnu Sixtinské kaple klidně namalovat podobné pornografické malby, jaké se zachovaly na mozaikách v Pompejích? Vlastně nikdy nebyl důvod ani Sixtinskou kapli stavět. Stejně jako celý Vatikán. Stejně jako všechno ostatní. Kolumbus si bez problémů mohl na Guanahaní zapálit cigaretu a souložit s ostrovankami celý zbytek svého života. Anebo s ostrovany. Všechno jedno. Ale on toužil po královně. Ona byla motorem... Sám se zarazil, protože mu najednou došlo, kam až dospěly jeho myšlenky. Laureát Nobelovy ceny, který přemýšlí o tom, s kým mohl souložit Kryštof Kolumbus. Kdyby se tohle dozvěděl tisk. Ale nakonec, i tohle je jedno: všechno ztratilo smysl ve chvíli, kdy se objevil první modrý posuv u galaxie, kde prostě neměl ani náhodou být.

Profesor Cernan seděl v křesle, sledoval střídavě fotografii svého předka Eugena Cernana a špendlík zabodnutý do slabin Evropy. Zpívá se, že vidět Neapol a zemřít. Já bych chtěl vidět Prahu, Tábor a Vysoké nad Kysou na Slovensku. Prarodiče mého pradědečka odešli ze státu, který se jmenoval Rakousko-Uhersko, aby se pak po válce stal Československem, které zabral Hitler, a po druhé válce si ho přivlastnila nenasytnost Ruska, aby se po zhroutilí komunistického systému Československo rozdělilo na Českou republiku a Slovensko, a oba dva státy nakonec společně vstoupily do Evropské unie... Jeden z jejich tehdejších prezidentů stál před tajícím ledovcem a říkal, že nevidí odpaďávat ani kousek ledu – kolik zmatečných genů těchto lidí mám v sobě, kolik takových zmatků si vezl Eugene na Měsíc? Nakonec, kdo jiný by měl světu oznámit, že je neškodným a nechtěným omylem, když ne někdo, s takovými geny? Někdo takto pokřiven historií, která se bezcítěně valila přes místa, odkud pochází jeho rod? Letadlem jsem tam za několik hodin. Proč nepoložit květinu na místa, odkud přišli moji předkové do Ameriky a tam neohlásit světu, co se stane? Proč ne tam? A splním všechno, co jsem splnit měl, splním slib daný sobě?

wrocławský chodníky

»Barbaře Elmanowské«

dziś w kuchni mistrzostwa świata w siatkówce

BARBARA ELMANOWSKA: WIECZNY POWRÓT

sedím v kavárně ve Wrocławu a naproti v baru vidím přímej přenos z MS ve volejbalu možná jsi to byla Ty Barbaro ta žena ve žlutých šatech s červeným sakem přehozeným přes ruku která prošla skoro-tanečním krokem přes náměstí kdysi jsi napsala: „dziś w kuchni mistrzostwa świata w siatkówce“ ale takys to nemusela být

Ty ta žena v žlutých šatech a možná seš někde úplně jinde než tady ve Wrocławu – pořad neznámá kromě jedny jediný věty kterou jsem si zapamatoval přes roky & dny přes všechny díry v čase nakonec mně může bejt úplně jedno kde seš teď cos měla k obědu s kým spíš & jestli máš nějaký děti dopřím latté a jdu pryč – od kavárny od rozsvícených obrazovek v baru od MS ve volejbalu odcházím přes wrocławský náměstí dál & dál až moje silueta zmizí v davu rozplyne se v obzoru a zůstane jenom skoro neznatelný rytmus kroků které vyťukává na klaviatuře chodníku že ja chodzę we Wrocławiu... ja chodzę...

12.–14. 9. 2014/ Wrocław & Oleśnica

OHLASY A RECENZE

Tři králové vyšetřují případ

Pokud nevíte, které tři krále mám na mysli a byli byste v pokušení plést si je s Kašparem, Melicharem a Baltazarem, upřesním, že jde o trojici vyšetřovatelů, vystupující v detektivkách Františka Uhra. Nový případ je čeká v knize *Dravec*.

Dravec vyšel v nakladatelství Moba v řadě Původní česká detektivka, což samo o sobě knihu velmi výstižně charakterizuje. V souvislosti s tímto žánrem jsem několikrát připomínal jeho hlavní znaky, velmi odlišné od jiných škol. Většinou se přibližují víc realitě a důležitější je v ní zápletka, ne efektní a zbytečně drastické scény.

Příběh otevírá nález zastřelené mladé ženy, dcery vlivného politika. Vyšetřování postupně odkrývá vztahy mezi lidmi okolo zavražděné dívky, vedoucí k podivnému propletení, v němž hlavní roli hraje několik pistolí stejného typu. *Dravec* nese všechny znaky předchozích detektivek Františka Uhra, zejména zapojení dalších případů do děje. Reálná práce policie se málokdy soustřeďuje pouze na jeden případ, jakkoliv by byl závažný nebo zajímavý. Možná by to vedlo k větší objasněnosti závažné kriminality, ale také k potřebě daleko většího počtu kriminalistů. Takový stav by asi odpůrce policejního státu příliš nepotěšil, strážce státní pokladny jakbysmet. Policisté z knihy *Dravec* se tedy musí věnovat nejen záhadné vraždě, ale také hledání podvodníka, pohybujiícího se v jejich revíru, či vyšetřování zdánlivě banality, jako jsou provolané statisíce z telefonu jedné soukromé podnikatelky.

Každý z případů disponuje svou vlastní dějovou linií, které však není charakterizovaná druhem zločinu, nýbrž postavou. V hlavním plánu tak sledujeme postup vyšetřování, který sám o sobě odkrývá další nečekané osudy, v nejvydatnějším

vedlejší máme možnost nahlédnout do života podvodníka Igora Olšana, jenž neprožívá právě nejpovedenější období své zločinecké kariéry.

Vše vychází z reálných případů, o které není díky internetu a televiznímu zpravodajství nouze. Stejně František Uher pracuje i s ostatními realiiemi, často narazíme na podrobnost, kterou jsme před nějakou dobou četli či viděli. Ze strany autora nejde o ulehčení si práce, ale o to, pevně zasadit svou knihu do současné doby, učinit ji aktuální a čtenáře přesvědčit, že co se děje v knize, děje se i ve skutečnosti.

Děj knihy je přehledný, jednotlivé kapitoly se věnují „svým“ postavám, autor dějové linky pečlivě střídá podle osvědčeného vzorce, na který je čtenář klasických detektivek už zvyklý. František Uher si nepomáhá žádnými neopodstatněnými zvraty, každý posun je pravděpodobný a zcela srozumitelný, vyplývá z postupu vyšetřování, ne z geniálních dedukcí detektiva.

V jinak velmi uvěřitelné detektivce pokulhávají dialogy. Lidé hovoří jeden jako druhý. Ne snad fádně – mají velmi podobný styl humoru, podobný aforismům, jaké František Uher rád píše. Skutečnost, že jde o velmi nepravděpodobnou shodu, ani nebudu zdůrazňovat. Autor se nerad pouští do zveřejňování soukromí kriminalistů, pokud to zrovna není součástí některé z dějových linek. Vyšetřovatelé jako kdyby neměli tvář, působí poněkud odosobněle.

Dravec je detektivka i přes svůj poměrně velký rozsah čtivá, ovšem milovníky kvílivých pneumatik, svištících kulek a strašlivě rozporcovaných těl asi neuspokojí. Ovšem takových akčních knih je na našem trhu dostatek a přečíst si něco „normálního“ je velmi příjemné.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

O lidech, s nimiž nechceme mít nic společného

Bezdomovci, duševní upíři, náboženští snílkové, lidé, kteří žijí podle svého a nechtějí nebo nejsou schopni přizpůsobovat se svému okolí. Mnohdy s nimi není lehké vyjít, a tak se od nich raději držíme dál. Iva Tajovská o nich ve své nové knize *Podlaha z trávy, strop z hvězd* píše a jako obvykle nalézá typy s velmi rozporuplnými povahovými rysy.

Petr, Antonín a Viktor tvoří náhodnou trojici tvořenou dvěma bezdomovci a psem. Vyprávění sleduje především Petrovy osudy, začátky jeho pobytu na ulici, seznámení s Antonínem, dává také čtenáři nahlédnout do příčin, stojících na počátku jeho bezdomovectví.

Vlasta patří mezi jinou sortu. Přestože je stejně nepraktická jako Petr, nalezneme mezi nimi velmi důležitý rozdíl – vztah k lidem. Petr od lidí utíká, Vlasta se k nim přimyká, zejména prostřednictvím Boha. Silný, až fanatický vztah k nábo-

ženství pro Vlastu představuje záchranu i prokletí, pouto s okolím i způsob, jak všechny od sebe spolehlivě odehnat. Permanentní, jakoby vše chápající úsměv, často vypovídá o omezeném rozhledu a jednostranném myšlení. Autorka se však nezastavila před schematickým popisem postavy, ale jde hlouběji do duše své hrdinky, proniká až za slupku, kterou Vlasta chrání své nejnvtřnější já.

Typ ženy, jakou je Ludmila, nalezneme i v předchozích textech Ivy Tajovské. Ve čtenáři vyvolává jednoznačně negativní emoce, jde o jedinou čistě zápornou postavu. Její reálné předlohy často okolo sebe nalézáme, třebaže ne vždy tak vyhraněné. Živí se energií lidí ze svého okolí podobně jako upíři krví svých obětí. Jsou však nebezpečnější, protože jsou skuteční.

Podlaha z trávy, strop z hvězd není romantickou knihou, v níž by na konci čekalo na všechny zasloužené štěstí. Život takový prostě není a Iva Tajovská to plně respektuje. Dokáže čerpat z lidských příběhů a vkusně je začlenit do textů tak, aby celek nevyzněl jako přehnaný optimistický kýč, který by se sice asi dobře prodával, ale s realitou neměl nic společného. Vyhnula se i druhému extrému, úderné formě takzvaného „hluboce lidského příběhu“. Deklaruje sice, že bezdomovci mají za sebou své – někdy velmi pohnuté – osudy, ale nesnaží se je čtenáři vnucovat jako nešťastníky, o něž je potřeba pečovat i proti jejich vůli a kterým stačí jen podat pomocnou ruku, aby se opět stali platnými členy naší společnosti a žili, jako většina lidí. Dívá se na problematiku se střízlivostí danou zkušeností.

Myšlenku, že se mezi bezdomovci najdou lidé dobří a zlí, přijímáme se samozřejmostí a bez rozpaků. Mnohem méně si uvědomujeme rozdíly, s jakými se k nim chová okolní svět. V knize Ivy Tajovské se čtenář nesetká s násilím páchaným na lidech bez domova, spíš s lhostejností, a to i ze strany těch, kteří by jim měli pomáhat. Pokud se striktně drží předpisů, z hlediska svých povinností dělají svou práci dobře, ale ve skutečnosti málokomu prospějí. Autorka představuje několik lidí, pracujících rozumem, ne srdcem. Nejsou to jen úředníci, ale patří mezi ně i Vlastina dcera Karolína. Její vztah k matce je čistě racionální, logicky mu není co vytknout, přesto v něm není vše v pořádku.

I když v knize najdeme celou řadu dobře vykreslených postav, těmi nejdůležitějšími zůstávají Vlasta a Petr. Petr se v některých rysech zdá trochu příkrášlený, přece jen musí získat sympatie čtenářů. Nepatří mezi tuctové bezdomovce, ne-rezignoval, snaží se v sobě vykresat zbytky lidské důstojnosti. Možná proto, že dětský domov a pozdější manželství s gamblerkou Jolanou a její rodinou ho o ni téměř připravilo. Oceňuji, že se autorka nesnažila text Petrovy písně vypilovat, a ten tak působí trochu neohrabaně, avšak o to přirozeněji.

Doménou textů Ivy Tajovské jsou mezilidské vztahy a kniha *Podlaha z trávy, strop z hvězd* to dokazuje. Nejde jen o interakce mezi jednotlivými postavami, ale také o opracování charakterů, které považuji za dobře vystižené a vícevrstvé. Pro texty Ivy Tajovské je typické, že vycházejí ze skutečných osudů, setkáme se tedy

i s lidmi závislími na alkoholu, žijícími pouze ze sociálních dávek, i chronickými gamblery. Pro mnoho čtenářů mohou postavy Ivy Tajovské představovat úplně jiný svět, s nímž téměř nikdy nepřicházejí do styku.

Jiří Lojín

(Zveřejněno na www.vaseliteratura.cz)

Z NOVÝCH KNIH

OSAMĚLÝ CHODEC, tak se nazývá osmá básnická sbírka chotěbořské básnířky a spisovatelky, známé především soubory pověstí ze Železných hor. (Sbírku vydalo nakl. EPIKA v Jindřichově Hradci, 2016, 80 str., znamenitě ilustroval S. Bartůšek). Název sbírky není náhodný, vyvěrá z okolností, za nichž sbírka vznikala. Jejím půdorysem je několikaměsíční autorčin pobyt v Austrálii, konkrétně v Sydney. Pokud všechny básně vznikly u protinožců, je sbírka nejen dokladem okouzlení z poněkud exotického prostředí (pro Češku), zároveň však projevem vztahu zemi a krajině, v níž vyrůstala a ve které zůstává svými kořeny, řadou nepřetržitých drobných reminiscencí, vzpomínek, paralelních srovnávání, drobných postesknutí, pichlavých střípků a nikde konkrétně nevysloveného, patrně nezáměrného, nechtěného, ale všude přítomného introvertního drobného stesku. Možná ho předznamenává úvodní báseň (právě Osamělý chodec), verše tragické polohy, dalšímu obsahu sbírky poněkud neadekvátní. Onen potencionální „osamělý chodec“ mnohem pregnantněji dominuje a hlásí se o slovo v jiných básních: Úděl, Obraz mých obrysů, V metropoli a především závěrečná, až osudovým podtextem limitovaná báseň Už nepřijde láska. Jako kdyby básnířku doprovázel v Austrálii jako stín na každém kroku.

Marta Urbanová dosáhla Osamělým chodcem svého básnického horizontu. Napsala v daleké cizině vřelé verše o domovu, o sobě, svých všedních i svátečních dnech, iluzích a zklamáních. S univerzální platností napsala vřelé verše o běhu života, který se ubírá klikatými pěšinami. Čtete o australských artefaktech, o jitřících postřezích i sympatických sugestivních odstínech jemné euforie, ale neustále čtete kompaktní traktát o autorčině rodné zemi.

Těžko soudit, zda současné děti stále okouzlují kreslené seriály, jaké dokázaly v dětství nadchnout naši generaci. Foglarovy proslulé Rychlé šípy nebo seriály otiskované na pokračování třeba v časopisech Vpřed nebo Junák: Tajemství Žlutých skal, Družina lišek, ale třeba i importovaný Pepek námořník. Zdá se, že jejich obliba neutuchá. Jedním z nejdéle vycházejících časopisů je dětský Čtyřlístek. Některé příběhy dozrály v televizní Večerníčky. (Nebo naopak?) Na těch se podílel také Petr Chvojka nezapomenutelnými postavičkami pana Krbce, rytíře Ruprechta či Poldy a Oldy. Právě tyto dvě sympatické televizní figurky vrací

dětským čtenářům v komiksové podobě Petr Chvojka v knize **POLDA A OLDA** (Albatros, 1 vydání, 176 str., ilustrace J. Malák).

Nakladatelství Naplněný život vydalo útlou prvotinu Václava Krejčíka **JEDE-
NÁCT MINUT** s podtitulem Deník autistického chlapce (2016, 88 str.) Autismus jako chorobný odklon od skutečnosti s akutním odvrácením se od zevního světa má spoustu modifikací a v současnosti je trochu módní mediální záležitostí. Se svou kytičkou do vázy přišel i Jiří Krejčík. Dvanáct kapitol vytváří svérázný kaleidoskop. Vynikající je ta úvodní, nazvaná V kuchyni, která autora inspirovala k názvu knihy. Dokonale vystihuje jednu z forem autismu, především však je znamenitě napsaná. Ty další již nejsou vždy stejně precizní. Zamyslíme-li se nad jejich podtextem, dospějeme k závěru, že je značně problematické, zda autistům může pomáhat právě vira jako úzkoprsá skupinová obsesivní neuroza (Freund). Je třeba mít neustále na zřeteli, že autisté jsou tak trochu osamělými jezdci ujíždějícími do legend. (Pro změnu: Robert Duncan). Václav Krejčík je nesporně talentovaný autor a přejme sobě i jemu, aby svůj talent nasměroval správným směrem a nezabředl do temných bažin primitivní fantastiky.

Již v minulém čísle byla věnována zasloužená pozornost knize Ivy Tajovské **PODLAHA Z TRÁVY, STROP Z HVĚZD**. (Údaje: Viz Kruh 44). Přesto nemohu nezmínit se o precizně promyšlené stavbě příběhu ze životních zákoutí, která jsou autorce blízká. Nejednu knihu odložíme s lítostí, že jsme nalistovali poslední stránku. Knihy Ivy Tajovské navíc ve čtenáři zanechávají napíchnutý trn (jako kladný efekt), rozhodně však vedou k zamyšlení. Zajisté nejsou návodem, jak napravit svět, v tom směru má literatura a umění vůbec omezenou působnost, ale ta zamyšlení jsou prvním krůčkem. Řečeno s Fráňou Šrámkem: Poděkovat – a dost.

František Uher

Slovo čtenáře

Se zájmem jsem si přečetl v KRUHU č. 43 rozhovor s bývalou předsedkyní Střediska vč. spisovatelů Marcellou Marboe. I já se připojuji ke gratulaci a kromě pevného zdraví přeji, aby myšlenky, které spisovatelka šíří, našly uplatnění u velké skupiny čtenářů a posluchačů. Zaujala mne především závěrečná slova, v nichž autorka vyjadřuje svůj názor na mlčící většinu a o tom, že je třeba křičet. Křičet proti devastaci společnosti, lidských duší, přírody...

Moje snaha připojit se k tomuto „křiku“ mne zavedla s mou vokální skupinou k literárně hudebním pořadům „Ctnosti a neřesti“ a „Labyrint světa po 385 letech“. O posluchače není nouze, ale je tu jeden problém. Na pořady přicházejí pouze ti, kteří chtějí slyšet. Stav společnosti a „náprava věcí lidských“ (řečeno slovy Komenského) nejsou pro mnohé témata tolik přitažlivá. Nezbyvá než vypravit se za posluchači a čtenáři.

Naše volání se tak může dostat ke skupině nejnímavější – k mládeži. K ní ovšem přicházejí hlasy z více stran. Co si vyberou? Dostaly se mi do rukou knížky, které pod pláštěm napětí a tajuplnosti nabízejí horor, násilí a nejrůznější zvrácenosti. Prohlédnou mladí čtenáři? Dopřejme jim odvahu a schopnost Komenského poutníka, který dokázal odhodit uzdu i brýle mámení. Díky všem, kteří se pokoušejí naplňovat dětské duše myšlenkami o přátelství, o lásce k přírodě a jejím tvorům, k umění, oceňují pracovitost, dobré vztahy mezi lidmi...

Náš „křik“ se může zdát kapkami v moři. Všichni, kdo vládneme perem, štětcem, hlasem, taktovkou, spouští fotoaparátů a jinými prostředky, měli bychom se přesto ozývat. Možná náš křik nebude tak silný, aby dokázal pobořit hradby Jericha. Ale možná, že za těmi hradbami se naskytne nějaký človíček, který řekne svému druhovi: „Hele, natáhni uši, ono je to docela zajímavé“.

Jan Stejskal

LITERÁRNÍ SOUTĚŽ MLÁDEŽE V LANŠKROUNĚ

ZÁZRAKY KOLEM NÁS

Tak znělo téma letošního, již čtvrtého ročníku literární soutěže vyhlášené Městskou knihovnou v Lanškrouně pro žáky a studenty ve čtyřech věkových kategoriích poezie a prózy. Sešlo se celkem 70 prací od 64 soutěžících. Koncem měsíce května proběhlo v sále místního zámku vyhodnocení. Po úvodních slovech a hudebních vstupech, následovalo odměnění autorů příspěvků, kteří se umístili na prvních třech místech (kdy první místa patří: V. Velebnému, J. Krejčířovi, K. Reslerové, M. Grobelné, A. Černoškové a Š. Matějkové), poté byly předneseny ukázky a zodpovězeny případné dotazy a poskytnuty odborné rady pro další autorský vývoj účastníků.

Mezi soutěžními pracemi se objevovaly příběhy, úvahy i zamyslení, také humor a poeticky laděná fantazie obsahující literární formy. Ať již v mnohých případech jde prozatím jen o jakési doteky, jistě v blízké době, jak lze věřit, můžeme hovořit o příslibu, který potvrdí naděje svých autorů i soutěžní poroty. Šíře prezentovaných pohledů, objevů, nálad, starostí, smutků i radostí, svědčí o schopnostech vnímat život v celé šíři bohatosti jeho hodnot, nevyjímaje ani stránky kritické a negativní. Převážná část příspěvků se tak stala svědectvím o citlivosti a pozorovacím talentu soutěžících, kteří přestože poznali a cítí, jak těžká cesta je dokázat se vyjadřovat slovy a podílet se o objevené s ostatními, jak ale přitom může být taková cesta i krásná zároveň, dokážeme-li vnímat dění kolem sebe srdcem i rozumem, nejen jej mýjet s klapkami na očích – i úspěšná. Jistě – slova existují sama

o sobě, ale teprve naše schopnost a fantazie je dokázkou spojovat k působivému a hodnotnému vyjádření. Není proto třeba litovat vynaloženého času a úsilí, které bude zapotřebí obětovat i při psaní příspěvků pro příští ročník soutěže.

Jiří Faltus

*Alžběta Černohousová, 16 let, Gymnázium Lanškroun,
1. místo za poezii ve III. kategorii*

Tohle není sonet

Za dva týdny
deset kilo dole.
To je nový přípravek
na hubnutí, vole!

Pravou lásku
přivedl si domů
stokilový stařík.
Zlatokopku k tomu!

Není zázrak
jako zázrak,
každý v jiný věří,
někdo bohu,
druhý tisku
svoji duši svěří.

*Šárka Matějková, 18 let, Gymnázium Lanškroun,
1. místo za prózu ve IV. kategorii*

Zázrak večerního nebe

Na tomto světě se děje spousta věcí, které ve mně budí touhu schoulit se do klu-
bíčka a rozbřeset se. Němě křičet, že život není fér. Tázat se mezi vzlyky sama sebe,
proč zrovna já. O to víc si potom vážím momentů, kdy moje srdce bije klidně
a hrudník se mi přestane svírat úzkostí. Jednou z těchto chvil je západ slunce.

Jednou mi někdo řekl, že každý večer dostane jeden mrtvý umělec právo nama-
lovat oblohu. Často stávám na zahradě s hrníčkem čerstvě uvařené kávy, hledím
do polí na horizont a přemýšlím, kdo asi toho dne dostane štětec do ruky. Byl to
Monet, otec impresionismu? Nebo snad ty něžné odstíny modré, zlatavé a růžové
stvořil Renoir? Pod naducané beránky honící se po obloze až do nočních hodin

jako by se podepisoval Boucher. Teskný soumrak a temné stíny olizující mi nohy, to bude určitě Van Gogh.

Nejkrásnější jsou podle mého názoru oranžovoružové západy slunce na konci jara. V tuto dobu sedávám na mezičce a kochám se. V hlavě mám prázdno. Ale je to příjemné, ne jako při písemce, kdy vědomosti nahrazuje panika. Teď totiž není potřeba na nic myslet. Jen dýchat čerstvý vzduch a dívat se. Spíš... divit se. Obdivovat. Je možné, že takové nádhery si plnými doušky užívám jen já?

Když představení skončí a já, chvějíc se, jdu zpět domů, na tváři mi tančí úsměv a v hlavě mám pouze jedinou myšlenku. Jaká bude obloha, až do ruky dostanu štětec já?

*Jakub Krejčíř, 11 let, ZŠ nám. A. Jiráska, Lanškroun,
1. místo za poezii v I. kategorii*

Zázraky kolem nás

Proč po dešti se duha zjeví?
Proč barevné jsou ocasy paví?
Je to kouzlo, je to zázrak.

Proč mraveneček klacík unese?
Proč se labuť z jezera vznese?
Je to kouzlo, je to zázrak.

Kde v potoce se voda bere?
Proč prádlo se v pračce pere?
Je to kouzlo, je to zázrak.

Proč noc a den se střídá?
Proč bíle barví křída?
Je to kouzlo, je to zázrak.

Proč se hvězdy za slunce na obloze mění?
Proč voda v potoce se pění?
Je to kouzlo, je to zázrak.

Proč z mraků voda prší?
Proč má slon tak velké uši?
Je to kouzlo, je to zázrak.

Vyhodnocení soutěže v Lanškrouně

PARDUBICKÉ STŘÍPKY 2015 – dokončení

VÍTĚZKA V. KATEGORIE

TEREZA TŘETINOVÁ, 7. Ročník, Gymnázium Moravský Krumlov

KLÁRČINA NADĚJE

Květen 1943

Na kostelní věži odbíjela třetí hodina a Klárka spala. Seděl jsem na židli vedle její postele a díval se na její tvář. Byla tak nevinná, krásná a laskavá. Klárka oddechovala ztěžka a sem tam to při nádechu zapískalo. Měla na sobě dvě peřiny a ze sklepa jsem ještě přinesl deku. Byla jí neustále zima, i když pod teplým svetrem jí po zádech stékaly krůpějky potu. Sáhl jsem jí na čelo. Hořela. Horečka už dva dny neustupovala. Teploměr stále ukazoval třicet devět. Nelíbilo se mi to. Byl jsem rád, že aspoň na chvíli usnula.

Oči se mi pomalu zavíraly a hlava klimbala, když v tom se ozvalo zaklepaní na dveře. Nejdříve jen velmi tiché, až skoro neslyšné. Pomyslel jsem si, že se mi jen něco zdá. Pak se ale ozvalo hlasitější zafukání. Polekal jsem se. Co když je to gestapo? Co jsme jen mohli provést? Z čeho nás obviní? Odvedou nás? Co bude s Klárkou? Sfoukl jsem svíci, která ležela na stole a jejíž plamínek již pomalu skomíral. Srdce mi prudce bušilo a ruce se chvěly. Postavil jsem se, Klárku pohladil po čele a peřinu jí přitáhl až těsně pod bradu. Velmi zlehka jsem pak našlapoval míříc směrem ke dveřím. Hlavou mi běželo nespočet hororových scénářů a pocitů bolesti, ztráty a palčivé nevědomosti. Měl jsem strach. Klepaní neustávalo.

Došel jsem ke dveřím a na chvíli váhal, než jsem pohlédl do kukátka. Jaká to úleva, když jsem uviděl na potměšle chodbě siluetu doktora Klárky. Odemknul jsem dveře a pana doktora vpustil dovnitř. Vylekal jsem se, když jsem spatřil jeho tvář a obvázané ruce. Byl celý bledý a pod okem měl modřinu. Na rtech se blyštěla zaschlá krev a jeden přední zub mu chyběl.

„Co se Vám stalo?“ Vydechl jsem.

„Přišli za mnou.“

„Kdo?“ Nechápal jsem.

„Oni.“ Řekl ztěžka a hlasitě oddechoval. Tvář se mu zkrivila bolestí, když máchl obvázanou rukou. Nadechl se, že něco poví, ale pak se mu podlomila kolena.

„Opatrně.“ Zachytil jsem ho dřív, než se sesunul na zem.

„Přinesu Vám vodu.“ Posadil jsem ho na botník, opřel hlavou o zeď a došel do kuchyně pro sklenici vody. Hltavě se napil.

„Děkuji.“ Řekl pak.

„Je Vám lépe? Nemám Vám dát nějaké léky? Nemůžu Vám nějak pomoci?“

„Ne, děkuji, to je v pořádku. Už je mi lépe.“ Usmál se na mě a postavil se.

„Zpět k tomu, kvůli čemu jsem přišel. Je doma Klárka?“

„Spí.“

„Dobře.“ Pokýval hlavou.

„Byli u mě.“ Zašeptal pak.

„Kdo?“ Nechápal jsem stále.

Chvíli váhal, než odpověděl. „Gestapo.“

„Gestapo?“ Vykřikl jsem. „Proč?“

„Prý napomáhám odboji. Našli u mé pacientky nějaké letáky a ona řekla, že jsou ode mě. Chápete? Ode mě.“ Znechuceně potřásl hlavou.

„To je mi líto.“

„Mně taky.“

„To Vám udělali oni?“ Ukázal jsem na jeho ruce a pohlédl do poraněného obličje.

„To nic není. Jen pár popálenin a zničená frizúra.“ Pousmál se jedním koutkem úst. Ten druhý zůstával pokriven bolestí a nepatrně odcházejícím strachem.

„Ale o to tu teď nejde. Přišel jsem, protože musíte jít se mnou.“ Řekl rozhodně a pohlédl mi zpřímá do očí.

„Cože?“ Podivil jsem se.

„Musíte se mnou do bezpečí.“

„Co prosím?“

Chvilí na mě hleděl a v jeho tváři se leskla váhavost a touha po odkladu příchodu pravdy. Pak se zhluboka nadechla a zašeptal: „Když jsem odmítl říct jakékoli jméno, vzali mi ze stolu seznam mých pacientů a vyškrtili každého pátého. Pro ty si teď jdou.“

Pohlédl na mě s nadějí, že jsem pochopil, ale já na něj stále nechápavě hleděl. Ztěžka polkl a pak mi sdělil tu nejpodstatnější a nejděsivější věc: „Klárka je třicátá.“

Když jsem to uslyšel, zatočila se mi hlava. „Klárka? Moje Klárka?“

Nepodíval se na mě, jen přikývl.

Pak jsme chvíli mlčeli.

„Co mám dělat?“ Zeptal jsem se doufajíc, že má doktor nějaký plán.

„Mám řešení.“

„Sem s ním.“

„Sbalte si ty nejnnutnější věci a pojdte se mnou.“

„Kam?“

„No do toho bezpečí přece.“

„Klárka nemůže nikam jít. Má těžký zápal plic, horečku, je strašně unavená, tři dny pořádně nic nejedla, je vysílená, neustále kašle a teď konečně aspoň na chvíli usnula. Nedokáže nikam dojít, a i když ji ponesu, bude v ohrožení. Je to ještě dítě, proboha!“ Rozzlobil jsem se. Věděl jsem, že to všechno není doktorova vina. Byl to ale jediný člověk v mé blízkosti, na kterém jsem si mohl vybit hněv, jenž mě zaplavoval.

„Vím to, všechno to vím. Jsem přece její lékař. Ale věřte mi, je to jediná možnost. Copak chcete jiného dělat? Zůstat tu a počkat, až si pro vás přijdou? Nedají si kávu a pak v míru odejdou.“

„Já vím.“

„Až uvidí Klárku, ve stavu jakém je, nebudou se s ní párat. Půjde to rychle.“

Zachmuřil jsem se a pohlédl na něj rozzuřeně. „To neříkejte.“

„Promiňte. Ale tak to je. Máte možnost se zachránit. Proč jí nevyužít? Více nabídek již nepřijde.“

Sklopil jsem hlavu a zhluboka se nadechl. „Tak dobře. Počkejte chvílku. Sbalím jen pár věcí.“

Trvalo mi to sotva pár minut. Popadl jsem nějaké oblečení, peníze a doklady. Klárku jsem probudil a oblékl. Kašlala. I krev se zableskla na kapesníku, jímž si přikrývala ústa. Horečka neustupovala. Měl jsem strach, ale obava z pokoření

a blížících se posluš smrti byla větší. Klárka se malátně postavila. Podpíral jsem ji a stručně vysvětlil, oč se jedná. Nic proti našemu plánu nenamítala.

Došli jsme do předsíně, kde již netrpělivě přešlapoval pan doktor. Vzal mi z ruky kufřík a čekal, až Klárku obuji. Sípala a zhluboka oddechovala.

„Vzal jsem nějaké léky. Pomůžou jí.“ Ukázal na svoji brašnu, jež ležela na zemi. Přikývl jsem.

„Kam půjdeme?“ Zeptal jsem se, když jsem Klárce natahoval kabát.

„Do lesa, jenž je hned tady za vaším domem. Stačí vyjít zadním vchodem a přeběhnout přes cestu. V lese nás pak bude čekat jeden můj kamarád. Převádí lidi přes hranice. Máme štěstí, že bydlíme v pohraničním městečku. Do rána budeme na Slovensku, kde hluboko v lesích, na samotě, bydlí jeden můj známý, myslivec, vyzná se v okolí. Tam přecháme, než se udělá Klárce lépe a pak se přesuneme do hor. Tam bude bezpečno až do konce války.“

„Jak to víte?“ Nevěřil jsem.

„Nevím to.“ Pokrčil rameny. „Doufám v to.“

„Stačí to?“

„Nic jiného nezbyvá, nemyslíte?“ Smutně se usmál.

Přikývl jsem.

„Ponesu Klárku. Budete moct vzít věci?“

„Jistě. To nic není.“ Řekl, když viděl, jak mé oči nesměle tikají po jeho obvázaných rukou.

Když zvedal ze země naše zavazadla, zapotácel se a chytl se za hlavu.

„V pořádku?“ Vylekal jsem se.

„Nic mi není.“ Řekl rozhodně. Bylo vidět, že se bolest snaží skrývat.

„Zvládnete to?“

„Ovšemže.“ Ohradil se.

„Musíme jít.“ Řekl pak a sunul se ke dveřím.

„Pane doktore“, zastavil jsem ho, „Proč zrovna Klárka? Proč jste přišel zachránit právě ji?“

„Víte, největším neštěstím této doby je, že v ní vyrůstají lidé, kteří by mohli změnit svět, ale ze strachu ze současné společnosti se jejich kuráž a štěstí někam schovaly. Proč nepomocť k tomu, aby aspoň jedno dítě mělo možnost své poslání najít?“ Mrkl na mě.

„Děkuji.“ Usmál jsem se.

Úsměv mi oplatil a pak se obrátil zpět ke dveřím a odemknul.

„Počkejte ještě chvíli, prosím.“ Zadržel jsem ho.

Otočil se na mě s otázkou v očích.

„Jak to, že vás nechali jít? Muselo jim být přece jasné, že půjdete někohoarovat.“ Vrtalo mi hlavou.

„A ano, jistě.“ Pousmál se. „Jeden zůstal se mnou doma a hlídal mě. Byl to ale nějaký mladíček, který si myslel, že mu patří svět. Nebyl ostražitý. Ruce mi svázal jen tak, halabala, a provaz se snadno povolil. Netušil vzpouru a otočil se ke mně zády. V příhodnou chvíli jsem ho praštil po hlavě lahví, jež stála na stole. Zůstal ležet na zemi.“ Zamračil se.

„Jste statečný.“

„Někdy je statečnost jen projevem dobře skrývané slabosti.“

„To není váš případ.“ Zavrtěl jsem hlavou.

Usmál se na mě.

„Nyní už ale vážně musíme jít.“

„Dobře. Velmi tiše. Sousedé nikdy nespí.“ Zaseptal jsem.

Prošli jsme nepozorovaně celým domem. Našlapovali jsme jako myšky a naše kroky byly sotva slyšitelné. Klárka byla lehká jako pírkó. Vzpomněl jsem si, jak byla ještě úplně malá holčička a já ji nosíval jako nevěstu přes práh. Velmi často jsme si hrávali na svatbu. Já byl ženich a ona má spanilá snoubenka. Maminka nás hubovala, když jsme házeli na zem plastové nádobíčko a připíjeli jsme si štávou ve svátečních sklenicích. Miloval jsem ty chvíle, kdy jsme si spolu hrávali. Pak přišla válka, maminka zmizela, tatínek se vypařil a my zůstali sami. Já musel vyrůst, dospět, ale Klárka snad pořád ještě zůstávala tím rozverným dítětem, které se bezdůvodně smálo a za darem radosti nehledalo nic, co by si život chtěl vzít na oplátku.

Venku nás ovanul příjemně chladivý vánek. Klárka usnula. Měl jsem strach. Chvíli jsme stáli přitisknutí ke zdi a pozorovali okolí. Nikde jsme nespátřili žádný nevítaný pohyb či záblesk světla. S doktorem jsme na sebe kývli a pak, jak to nejrychleji šlo, jsme přeběhli přes cestu a ocitli se v temném lese, kde bylo vidět sotva na krok. Nezastavovali jsme a kráčeli spícím lesním královstvím až na místo, kde na nás čekal doktorův známý, pan Karel.

Řekl nám jen své jméno a víc nic. Pokračovali jsme dále v tichosti. Klárka spala a i přes tlustou vrstvu košilky, svetru a kabátu z ní sálalo teplo.

V tom se najednou Klárka v mé náruči převálila a nemohla popadnout dech. Doktor ihned přiskočil a rozkázal mi, ať ji položím na bundu, kterou Karel rozložil na zem.

„Co se to děje?“ Zeptal jsem se vyděšeně.

Pan doktor sundal Klárce bundu, svetr i kabát, pak vytáhl z brašny nějaké nástroje, které přikládal Klárce ke hrudi a naslouchal.

„Tak co se děje?“ Dožadoval jsem se odpovědi.

„Má vodu na plicích.“ Oznámil doktor.

„Co prosím?“ Vytřeštil jsem oči.

„Spravíme to. Bude to v pořádku.“ Řekl pan doktor uklidňujícím hlasem a ihned začal z brašny vyndávat potřebné náčiní.

„Jak to chcete spravit? Vždyť máte obvázané ruce. Pořádně neudržíte ani ten stetoskop.“ Hlas se mi chvěl.

„Musíte mi pomoci.“ Pohlédl na mě.

„Já?“

„Ano. A taky Karel.“ Zadíval se na nás.

„Ano, určitě. Jistě.“ Horlivě jsem přikyvoval.

„Karle, sedni si tady, dej si Klárku do klína a drž ji ruku nahoře.“

Karel udělal, co mu pak doktor řekl. Celý se chvěl. Klárka stále nemohla popadnout dech.

„Vy si klekněte tady vedle ní.“ Rozkázal a něco mi podával.

„Co je to?“ Zeptal jsem se. Do rukou jsem dostal dlouhou jehlici, jež byla spojena nějakými hadičkami, které vedly do prázdné lahvičky. Rozklepaly se mi ruce.

„V klidu. Jen dělejte, co říkám.“ Usmál se na mě poklidně.

„Mám strach.“ Zašeptal jsem. „Nechci jí ublížit.“

„Zhluboka se nadechněte. Na chvíli zavřete oči a myslete na to, že vás Klárka potřebuje. Potřebuje, abyste jí pomohl. Spoléhá na vás. Nikdo jiný to tady udělat nemůže. Karel se celý třese a mé ruce teď ničemu neposlouží. Vy jste její bratr a věřte nebo ne, jste i její anděl. A andělé tu jsou pro nás vždycky v tu pravou chvíli, nemyslíte?“

Přikývl jsem.

„Teď je ta pravá chvíle.“

Vzhlédl jsem k němu a zadíval se mu do očí. Mrkl na mě.

„Dobře. Jen zhluboka dýchejte a soustřeďte se na můj hlas. Dělejte přesně to, co vám říkám, a nic se nemůže stát. Ano?“

Nesměle jsem pohlédl na Klárčinu tvář.

„Věříte mi?“ Zeptal se klidně.

Přikývl jsem.

„Výborně. Jdeme na to.“

Udělal jsem přesně to, co mi klidný a rozvázný hlas pana doktora přikazoval a úspěšně se nám podařilo odstát Klárce vodu z plic. Udělalo se jí hned mnohem lépe a horečka mírně ustoupila.

Úspěšně jsme pak zdolali cestu až na Slovensko, a když se Klárka zotavila, usadili jsme se v nepoddajné a překrásné přírodě slovenských hor.

Když jsem pak jednou ležel pod rostlým smrkem, vedle mě zurčel potůček a všude okolo zpívali ptáčci, zadíval jsem se na své ruce a prohlížel si je ze všech stran. Tuhle byl škrábanec a někde modřina. Prsty se chvěly a kůže byla vrásčitá. Nebyly to výstavní či nějaké velmi šikovné ruce, které by zachránily milióny životů

či postavily významnou stavbu, namalovaly obraz, z něhož by zrak přecházel, nebo napsaly román, který nikdy nevymažete z paměti. Nic z toho neudělaly. Mé ruce nebyly ničím významné a známé po několik pokolení. Nikdo je neoslavoval a nikdo si je nepřál spatřit. Pro mě, ale byly tím nejcennějším, co mám. Jedné noci pomohly někomu, kdo pro mě znamená víc než sám život, víc než láska, dobrota či samotné štěstí. Pomohly někomu, kdo si zasloužil mít šanci na lepší život, jenž by nesužovala válka, potravinové lístky a transporty do Terezína. Políbil jsem mé ruce. „Děkuji.“ Zašeptal jsem. A v tu chvíli jsem pochopil, že si jich vážím víc, než dokáži a stále je to méně, než by zasluhovaly.

Válka pak již netrvala dlouho. Když přišla možnost vrátit se domů, nevyužili jsme ji. Zůstali jsme uprostřed nepoddajné přírody, která nám poskytla bezpečí, klid, úlevu a domov v dobách nejtěžších. Dovolila nám nalézt ztracený cíl cesty, na které jsme zabloudily. Nedokázali jsme tuto laskavou krajinu opustit a vrátit se do míst, kde jsem měl obavu z toho, že by se Klárčino štěstí mohlo opět schovat.

*Účastníci literární soutěže Pardubické Střípky spolu s porotou v první řadě
vpravo: Pavlína Václavíková, František Uher, Jiří Faltus*

ZAZNAMENÁVÁME A KOMENTUJEME

NOVÉ KNÍŽKY ČLENŮ V ROCE 2016

- Marta Urbanová – **OSAMĚLÝ CHODEC** – sbírka básní v nakladatelství EPIKA, Jan Medek Jindřichův Hradec. Ilustrace S. Bartůšek. (2016, 71 str.)
- František Uher – **NÝBRŽ NAOPAK** – experimentální poezie. Vydal Miloš Drábek BALT-EAST. Ilustrace Miloš Drábek. (2016, 60 str.)
- Miroslav Skačáni – **OSOBNOST** – novela o velkém ruském spisovateli Lvu Nikolajeviči Tolstém. Desing grafické zpracování obalu Hana Matoušková. Distribuci a mediální podporu zajišťuje Zdeněk Obůrka filmová tvorba.

Řezbáři stínů

1. července se na Smíchově v galerii Portheimka uskutečnil křest už 4.almanachu české poezie připravovaného Vladimírem Stiborem, tentokrát s názvem Řezbáři stínů.

Atmosféru podvečera, v němž Miroslav Kovářík přednesl ukázky z publikovaných básní především přítomných autorů, oživila svým poetickým vystoupením harfenice Zbyňka Šolcová, která kromě jiných zahrála i svou vlastní skladbu.

V editoriale ke knize je krásné vyznání editora a básníka Vladimíra Stibora: „Vždycky jsem se chtěl k řezbářům, jež vrhají stín, alespoň přiblížit... Řezbáři stínů jsou jako básníci. Pachtí se za básní, která kdykoliv může zmizet, někdy ale smí za sebou zanechat hlubokou stopu.“

Almanach 2016, ilustrovala zajímavými kresbami Luciána Křížová-Stiborová. V almanachu je zastoupeno téměř sto básníků, známých i méně známých, z nejznámějších je to Jiří Žáček. Jak už to u podobných publikací bývá, úroveň textů je různá, almanach představuje ty autory, kteří se čtenářům chtěli představit, nabídnout svou tvorbu.

Ze Střediska východočeských spisovatelů zde najdeme: Václava France, Zdenku Líbalovou, Libuši Matysíkovou, Martina Vídenského a Věru Kopeckou.

V rejstříku autorů v závěru knihy si můžeme přečíst i odpověď básníků na otázku editora: Dokážete svou poezií nasytit hladové?

Dobře, že se takové knihy ještě vydávají a doufejme, že najdou i své čtenáře nejen mezi jejich autory.

Věra Kopecká

VE STŘEDU 24. SRPNA 2016 VE VĚKU 82 LET ZEMŘEL JIŘÍ FRÝZEK z Rychnova nad Kněžnou, profesí učitel, člen Obce spisovatelů a Střediska východočeských spisovatelů.

Budeme vzpomínat.

V příštím Kruhu 46 připomeneme život Jiřího Frýzka a jeho bohatou časopi-seckou i knižní tvorbu. (Poznámka redakce).

ZPRÁVY Z OBLASTÍ

IV. mezinárodní malířský plenér v Křinicích – jaký byl?

Už po čtvrté se 14. května sjeli do Křinic malíři z Čech: Václav Cvejn z Hronova, Miroslav Čivrný z Vrchlabí, Martina Grafková, Věra Horstová a Eva Šinkmanová z Nové Paky, Jarmila Maršálová z Příbrami, Milan Sochora z Havlíčkova Brodu a Lída Švábenická z Červené Třešné; z Polska: Ewa Glura z Bielawy, Maria Gostilla-Pachucká a Andrzej Hamera z Poznaně, Beata Hetmanczyk, Oktawia Hetmanczyk, Leon Kozok a Mirosław Ogiński z Tarnowskich Gór, Marek Kopczyk a Krystyna Leśniowska-Pasioneck z Łądku Zdrój, Edward Kostka z Wrocław, Barbara Mucha-Brodzińska a Barbara Trawińska z Wałbrzychu, Andrzej Niżewski a Lucina Wierzbicka z Boguszowa-Gorc, Stanisław Pełka z Jugowic a Tadeusz Suski a Ireneusz Szymik z Kamiennej Góry; z Ukrajiny: Jurij Syčev Hlazun ze Lvova. Organizátorem plenéru byla i letos obec Křinice, vedením plenéru byla pověřena Věra Kopecká, účastnice mezinárodních plenérů v Polsku a Německu. Plenér se uskutečnil za podpory Agentury pro rozvoj Broumovska a byl součástí projektu Máme rádi Broumovsko. Hlavní náplní plenéru bylo zachytit v obrazech krajinu a památky Křinic, Broumova a okolí. Kromě toho účastníci navštívili farmu pana Miroslava Netíka v Hejtmánkovicích. Uskutečnil se již tradiční večer poezie v sále Obecního domu v Křicích, jehož se zúčastnili kromě malířů-básníků i další básníci z Polska (Danuta Goralska-Nowak z Wałbrzychu) a z Čech (Iwona a Antoni Matuszkiewicz z Martínkovic a Jaroslav Schnerch z Prahy). Na večer představili autoři své nové knihy (Jarmila Maršálová knihu Láska a lež, Jaroslav Schnerch knihu vrásky pod kůží a Věra Kopecká knihu Padající hvězdy a knihu Petra Šulisty Stolovou horou mě nestraš, kterou doprovodila svými fotografiemi z Policka). Premiéru měla také knížka: Když Broumovské stěny přetékaají poezií z dílen loňského ročníku Dnů poezie v Broumově. První část knihy tvoří verše inspirované obrazy z plenéru a také fotografie těchto obrazů. Nově bylo součástí plenéru také malování s dětmi v klášterní zahradě, jehož se zúčastnili žáci

Hradební školy spolu s paní učitelkou Vendulou Buchtovou. Pro děti i malíře to bylo zajímavé a podnětné setkání. Po ukončení setkání provedla slečna Černotová malíře zrekonstruovanými sály kláštera, což byl pro všechny velký zážitek. V sobotu 21. května vyvrcholil plenér výstavou obrazů, tentokrát konečně pod modrou oblohou kolem barokního sloupu v centru Broumova. Potěšení tak bylo na straně procházejících broumováků a návštěvníků Broumova i samých malířů. Odpoledne pak byla vernisáž výstavy obrazů v Obecním domě v Křinicích, které se kromě starostky obce Libuše Rosové zúčastnili i zástupci Školy řemesel z Bielawy – ředitelka školy Katarzyna Wierzbicka a vedoucí cechu pan Kazimierz Rachowiecki s manželkou, kteří mají zájem o navázání spolupráce. Dále přijel na výstavu pan Václav Smejkal – výtvarník a člen Střediska východočeských spisovatelů. Občané Křinic a Broumova měli možnost shlédnout výstavu ještě v neděli odpoledne, po odjezdu účastníků. I přes počáteční chladné počasí plenér naplnil cíle a očekávání. Malíři vytvořili množství krásných obrazů. Mnozí z nich přijíždějí do Křinic opakovaně, rádi se vracejí a stále nalézají nové motivy. Velké díky za úspěšný plenér patří starostce obce paní Libuši Rosové i zaměstnancům obce za vstřícnost a zajištění zázemí. Bývalá škola sice nenabízí tak komfortní ubytování, jaké bývá na některých jiných plenérech, ale učebna a tělocvična dávají možnost malovat i tehdy, když počasí zrovna nepřeje. Dík patří rovněž Agentuře pro rozvoj Broumovska za poskytnutý grant.

Věra Kopecká

Obraz Věry Kopecké: Z Broumovských stěn

Dva letní festivaly poezie

První – PPP –Police Plná Poezie – byl již 27.–29. května, přesto si ho zařazují do léta. V Polici nad Metují, kde se festival koná, byl tématem básník Jaroslav Seifert. Pod názvem „Bytí básníkem – bytí s básníkem „ se odvíjely některé poetické aktivity přítomných účastníků. (Každý četl své nejoblíbenější verše autora). Na osobnost básníka jsme vzpomněli v ZUŠ s manželi Kosovými. Jsou to přátelé Jany Seifertové, takže mají blízko k informacím o jeho životě. Získali od ní mnoho fotografií z rodinného archivu a podělili se o ně s námi formou promítání diapositivů. Kromě fotografií se života Jana Seiferta bylo promítnuto poslední rozloučení v Praze a pak následně pohřeb v Kralupech nad Vltavou.

Největším přínosem i zážitkem pro mě osobně byl autentický záznam z předávání Nobelovy ceny. Převzala ji Jana Seifertová. Její bratr pořídil záznam celého aktu, včetně slavnostní večere, i setkání s královským manželským párem. Večer byly dílny, četla se autorská poezie. Program oživila Basja Pachura. Kromě svých textů zpívala i zhudebněné verše Věry Kopecké.

Ve dnech 29. – 31. července se konal festival „Po stranách Moravy.“ Letos v Hodoníně.

Účastnili se ho poeti ze Slovenska, Moravy, Čech, Polska a přibyla i účastnice z Bulharska, žijící nyní na Slovensku. Autorské verše se četly ve Sborové síni Náboženské obce církve Československé husitské, v Galerii výtvarného umění v Hodoníně a Kongresovém centru Lázní Hodonín.

Každý z účastníků měl příležitost představit svou tvorbu dvakrát.

Pan Michal Žák, poeta a literární teoretik měl přednášku na téma Poetická teorie v praxi. Uváděl příklady našich již klasiků, jak formu, tak metafory apod.

Pozvaní byli i zpěváci a hudební skupiny. Sólista na kytaru s vlastními texty Zdeněk Motýlek Patočka, folková skupina NicVíc ze Strážnice taky s vlastní tvorbou, a zajímavý zpěvák a zároveň učitel muzikoterapie Karel Richard Marinov.

Z pozvaných pak opět zazářila i Baša Pachura s vlastními písněmi i s písněmi svých kolegů poetů.

Co se týká dílen, navštívili jsme ZOO v Hodoníně za účelem načerpání inspirace. Verše odešleme na adresu pořadatelů. Mají v plánu vydat sborník, spojit verše z dílen roku 2015 a letošních příspěvků. Těšíme se na setkání za rok, na druhém břehu Moravy, v Senici na Slovensku.

5. 8. 2016

Olga Novotná

8. srpna 2016 vyšel JBM Newsletter 24

Uvádí ho barevná Kompozice 106, kterou vytvořil velmi iniciativní a aktivní malíř Václav Smejkal z Lanškrouna. Píše se tu o Dnu otevřených ateliérů ve Sko-

řenicí, o výstavě výtvarného umění v Ústí nad Orlicí, o návštěvě u spisovatele literatury faktu Josefa Havla, je tu informace o dalším pokračování z připravované knížky Srdeční krajina básníka Miroslava Kubíčka ze Šumperka, který je členem našeho Střediska, stejně jako V. Smejkal, který ukázky doprovází ilustracemi. V závěru je zmínka o sběratelce exlibris a grafiky Marii Moravcové z Moravské Třebové. Všechny textové údaje jsou doplněny fotografiemi z akcí.

Pokud má někdo zájem sledovat kulturní dění v regionu Orlicko, kontaktujte: SmejkalV.JBM@Email.cz

OBSAH KRUHU 45

V. Smejkal: ilustrace	1
M. Dušek: Na slovíčko s básničkou a prozaičkou Martou Urbanovou	2

Literární část

M. Urbanová: V zálivu, Úděl, Nedorozumění	3
V. Franc: Prokletí domu č. p. 6.....	4
M. Kubíček: čekání; před i za	6
V. Krejčík: V kuchyni	6
M. Sochora: Javorové listy; Letní podvečery.....	7
L. Šindlerová: Šampión	8
V. Kopecká: Údolím projel vlak; Jaro na Novopacku.....	13
J. Valachovičová:Nalezenec	13
J. Bednářová: při plápolající svíci; pod krovem	15
O. Novotná: Jak se jmenuje ta mrcha.....	16
J. Tošner: Už se nelíbáme na rty; Bílá vrána s citem hlídá rozum; Zaslápnout Vzpomínku; V zákulisí	18
M. Míčková: Poslední rozhovor.....	18
J. Miletínová: Jeden život; Vzkaz na nástěnce; Stopy na poušti; Slzobraní	21
Z rukopisné tvorby Libuše Šindlerové	23

Publicistika

J. Lojín: Veletrhy	25
J. Paštiková: Marně mudruju	26

Představujeme nového člena Literární sekce

P. Frydrych: Medailonek, úryvky z povídek, báseň v próze.....	28
---	----

Ohlasy a recenze

J. Lojín: Tři králové vyšetřují případ	35
J. Lojín: O lidech, s nimiž nechceme mít nic společného	36
F. Uher: Z nových knih (Osamělý chodec; Polda a Olda; Jedenáct minut; Podlaha z trávy, strop z hvězd	38
J. Stejskal: Slovo čtenáře	39

Literární soutěž mládeže v Lanškrouně

J. Faltus: Zhodnocení	40
A. Černohousová: Tohle není sonet	41
Š. Matějková: Zázrak večerního nebe	41
J. Krejčíř: Zázraky kolem nás	42

Pardubické Střípky 2015 – dokončení

T. Třetinová: Klárčina naděje	43
-------------------------------------	----

Zaznamenáváme a komentujeme

Nové knížky členů v roce 2016	50
V. Kopecká: Řezbáři stínů (Sborník poezie)	50
Zprávy z oblastí: IV. mezinárodní malířský plenér V Křinicích; Dva letní festivaly poezie; JBM Newsletter 24	51

Aforismy: J. Faltus..... 12, 17, 23, 24

Fotografie: M. Urbanová, Jiří Faltus, Tereza Jarošová, Martina Váňová a další. Úprava: Míla Dušek

KRUH, bulletin Střediska východočeských spisovatelů

Ročník XII. – číslo 45 – září 2016

Odpovědní redaktori: Milan Dušek, Jiří Faltus, František Uher, Věra Kopecká,
Jiří Lojín

Obálka: Jiří Hrabinec, Miloslav Dušek jun.

Vytiskl: OFTIS s. r. o. v Ústí nad Orlicí

Příspěvky do Kruhu 46 zasílejte:

Milan Dušek – Helvíkovice 104, 564 01 Žamberk (próza)

e-mail: spisovatel@milandusek.cz

Jiří Faltus – Zborovská 221, 563 01 Lanškroun (poezie)

e-mail: faltus.jiri@centrum.cz

Jiří Lojín – Svinčany 36, 535 01 Přelouč (Publicistika)

e-mail: vasil.pes@seznam.cz

Elektronicky ve WORDU (v text. Editoru) velikost písma 12, písmo Times New Roman.

Uzávěrka příspěvků: sobota 20. Listopadu 2016

Zveřejněné práce nejsou upravovány bez dohody s autorem.

Pardubice

Číslo vyšlo z předplatného členů Střediska a městských knihoven, které bulletin odebírají, s přispěním vydavatelství OFTIS v Ústí nad Orlicí.

